

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Φορολογία περιουσίας και κατανάλωσης: Η
Ελληνική εμπειρία από το 2005-2013**

Επιμέλεια Εργασίας: Ναρλής Δημήτριος Α.Μ. 8623

Ζάχος Δημήτριος Α.Μ. 8654

Επιβλέπων καθηγητής: Θεόδωρος Σταματόπουλος

Πρόλογος

Η φορολογία είναι ένα ζήτημα το οποίο απασχολεί το κάθε κράτος, τους ειδικούς, αλλά και τον κάθε πολίτη ξεχωριστά ήδη από την αρχαιότητα, όπου εμφανίστηκε για πρώτη φορά. Η φορολογία στην ουσία είναι το «όπλο» του κράτους προς τη συλλογή εσόδων από τους πολίτες. Τα έσοδα αυτά συγκεντρώνονται προκειμένου η Κυβέρνηση να είναι σε θέση να ασκήσει τις πολιτικές της και να υλοποιήσει το έργο της.

Το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα, λόγω των μεταβολών που έχουν επιφέρει στις κυβερνητικές πολιτικές και στη λειτουργία του κράτους, οι θεσμοί και οι κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εν μέσω οικονομικής κρίσης, πολλές φορές είναι δυσβάσταχτο για τον Έλληνα φορολογούμενο. Η ρευστότητα στην ελληνική αγορά έχει μειωθεί και παρατηρούνται έντονα φαινόμενα φοροδιαφυγής.

Έτσι, το κράτος προσπαθεί να προσαρμόσει το φορολογικό του σύστημα στα νέα δεδομένα και να πατάξει τα φαινόμενα της φοροδιαφυγής. Αυτό που παρατηρείται παρόλα αυτά σε έντονο βαθμό είναι το ότι όχι μόνο το σύστημα δε βοηθά στην πάταξη αυτών των φαινομένων, αλλά τα επιδεινώνει κατά περιπτώσεις.

Η παρούσα εργασία σκοπό έχει την παρουσίαση με όσο περισσότερο λεπτομερή τρόπο γίνεται του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας και το πώς αυτό έχει μεταβληθεί τα τελευταία χρόνια, θέτοντας ως έτος αναφοράς το 2005, όπου και υπάρχει μια διαχρονική σύγκριση έως και το οικονομικό έτος 2013.

Πίνακας Περιεχομένων

Πρόλογος.....	2
Πίνακας Περιεχομένων	3
Ευρετήριο Πινάκων.....	5
Κεφάλαιο 1 ^ο	6
Θεωρητική προσέγγιση φορολογίας.....	6
1.1 Η φορολογία.....	19
1.2 Διάκριση των φόρων	19
1.3 Τρόποι φορολογίας.....	20
1.4 Αναλογικοί φόροι.....	21
1.5 Προοδευτικοί φόροι	21
1.6 Αντίστροφα προοδευτικοί φόροι.....	23
1.7 Φορολογικά Συστήματα	23
1.7.1 Συστήματα Ενιαίου Φόρου.....	23
1.7.2 Σύστημα Πολλαπλής Φορολογίας.....	25
1.7.3 Πολλαπλή Φορολογία υπό στενή έννοια	25
1.7.4 Η σκοπιμότητα συνύπαρξης πολλών φόρων.....	26
1.7.5 Πλεονεκτήματα Πολλαπλής Φορολογίας.....	26
Κεφάλαιο 2 ^ο	28
Φορολογία κατανάλωσης.....	28
2.1 Ρυθμιστικοί φόροι κατανάλωσης	28
2.2 Ανταποδοτικοί φόροι.....	28
2.3 Φόροι πολυτελείας	29
2.4 Ειδικοί Φόροι κατανάλωσης.Χαρακτηριστικά των Ε.Φ.Κ.	30
Κεφάλαιο 3 ^ο	33
Φορολογία Εισοδήματος	33
Κεφάλαιο 4 ^ο	39
Φορολογία περιουσίας.....	39
4.1 Ανάλυση του Φόρου περιουσίας.....	39
4.2 Πλεονεκτήματα του Φόρου περιουσίας	40
Κεφάλαιο 5 ^ο	42

Το φορολογικό σύστημα από το 2005 έως το 2013	42
5.1 Παρουσίαση Ελληνικού φορολογικού συστήματος.....	42
5.2 Φορολογικά συστήματα της Ευρώπης	48
5.2.1 Το Φορολογικό σύστημα στη Γαλλία	49
5.2.2 Το φορολογικό σύστημα στην Ισπανία	52
5.2.3 Το φορολογικό σύστημα στην Ιταλία.....	56
5.3 Συγκριτική παρουσίαση και κριτική θεώρηση.....	59
5.4 Στοιχεία του νέου φορολογικού συστήματος.....	75
Βιβλιογραφία.....	79
Ελληνόγλωσση.....	79
Ηλεκτρονικές πηγές.....	80

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1: Φορολογική Κλίμακα εισοδήματος από κάθε πηγή (Οικονομικό έτος 2012: Εισοδήματα φυσικών προσώπων που αποκτήθηκαν το 2011).....	36
Πίνακας 2: Οικονομικό έτος 2011: Εισοδήματα φυσικών προσώπων που αποκτήθηκαν το 2010.....	37
Πίνακας 3: Τεκμήριο Δαπάνης κατοικίας (Ιδιοκτήτης, μισθωμένης κτλ).....	37
Πίνακας 4: Ειδική εισφορά αλληλεγγύης στα Φυσικά Πρόσωπα (επί του εισοδήματος χρήσεως 2010-2014).....	38
Πίνακας 5: Φορολογική κλίμακα φόρου ακίνητης περιουσίας (Φ.Α.Π) Φυσικών προσώπων για ακίνητα που υπήρχαν την 1η Ιανουαρίου 2010.....	38
Πίνακας 6: Το φορολογητέο εισόδημα στην Ελλάδα για το έτος 2010.....	47
Πίνακας 7: Προοδευτική Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος Γαλλίας.....	50
Πίνακας 8: ΦΠΑ Γαλλίας.....	51
Πίνακας 9: Αναλογία ΑΕΠ Φόρων Γαλλίας.....	51
Πίνακας 10: Προοδευτική κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος Ισπανίας.....	53
Πίνακας 11: ΦΠΑ Ισπανίας.....	55
Πίνακας 12: Αναλογία ΑΕΠ – Φόρων Ισπανίας.....	55
Πίνακας 13: Προοδευτική Φορολογία Εισοδήματος Ιταλίας.....	56
Πίνακας 14: ΦΠΑ Ιταλίας.....	57
Πίνακας 15: Αναλογία ΑΕΠ Φόρων Ιταλίας.....	58
Πίνακας 16: Κλίμακα φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2013.....	76

Κεφάλαιο 1^ο

Θεωρητική προσέγγιση φορολογίας

1.1 Η Φορολογία

Σύμφωνα με έναν κοινά αποδεκτό και δημοφιλή ορισμό από τον G. Jeze (Φινοκαλιώτη, 1999), φόρος θεωρείται *«η αναγκαστική χρηματική παροχή των ιδιωτών προς το κράτος υπό μορφή οριστική και χωρίς ειδικό αντάλλαγμα με σκοπό την κάλυψη των δημοσίων βαρών»*. Βέβαια, αν και ο ορισμός αυτός είναι ιδιαίτερα δημοφιλής δεν ανταποκρίνεται στη σύγχρονη πραγματικότητα για το λόγο του ότι οι φόροι πλέον υπηρετούν και άλλους σκοπούς πέρα από τους καθαρά ταμειευτικούς, όπως αυτοί θα αναλυθούν σε αντίστοιχη ενότητα της παρούσας μελέτης (βλ. 1.3). Πολλές φορές παρατηρείται μια σύγχυση μεταξύ της έννοιας του φόρου και της έννοιας του ανταποδοτικού τέλους, το οποίο κατ' ουσία πρόκειται για έννοια διαφορετική από αυτήν του φόρου. Συγκεκριμένα, το ανταποδοτικό τέλος, αν και αποτελεί και αυτό αναγκαστική παροχή των πολιτών, στην ουσία καταβάλλεται έναντι ειδικής αντιπαροχής, δηλαδή έναντι ειδικώς προς τους πολίτες παρεχόμενης δημόσιας υπηρεσίας. Η παροχή αυτή αποσκοπεί στην κάλυψη του κόστους της προαναφερόμενης υπηρεσίας (Φινοκαλιώτη, 1999; Αναστοπούλου, 1992).

Αναφορικά με την προαναφερθείσα σύγχυση, επιπλέον δημόσια έσοδα και εισφορές των πολιτών που λανθασμένα ταυτίζονται αρκετές φορές με την έννοια του φόρου είναι τα παρακάτω: φορολογικές κυρώσεις, παράβολα και ασφαλιστικές εισφορές εργαζομένων (Φινοκαλιώτη, 1999).

Η φορολογία φαίνεται ότι είναι ένα ζήτημα το οποίο απασχολεί κράτος, ειδικούς, αλλά και τον κάθε πολίτη ξεχωριστά ήδη από την αρχαιότητα. Όταν εμφανίστηκε η φορολογία σημειώνεται ότι σε κάθε περιοχή υπήρχε ένας άρχοντας με κάποιας μορφής εξουσία (πολιτική ή στρατιωτική) στον οποίο αποδίδονταν φόροι υπό τη μορφή εισφορών. Ο εκάστοτε άρχοντας, ο οποίος μπορεί να ήταν απλά ένας γαιοκτήμονας με σημαντική περιουσία στη φορολογούμενη επικράτεια, έστελνε στην ανώτατη κρατική αρχή τους φόρους που εισέπραττε (Γεωργακόπουλος & Πάσχος, 2003).

Οι υποσχέσεις της κάθε κυβέρνησης μιας χώρας για προσφορά και βελτίωση των δημοσίων αγαθών προϋποθέτει και επιβάλλει την κίνηση παραγωγικών πόρων από τον ευρύτερο ιδιωτικό τομέα προς το δημόσιο. Συνεπώς για να λειτουργήσει και να παράγει ο δημόσιος τομέας αγαθά για τους πολίτες του είναι αναγκαία η αμοιβή του με την εισφορά των αντίστοιχων οικονομικών υποχρεώσεων από όλους τους έχοντες υποχρέωση και παράγουν έργο εντός της χώρας. Η λειτουργία όμως του δημόσιου τομέα μέσω αυτού του μηχανισμού επιβάλλει τη δημιουργία, την παροχή και την συντήρηση των παρεχόμενων δωρεάν δημοσίων αγαθών. Έτσι λοιπόν μέσω της χρήσης μέτρων αναγκαστικού χαρακτήρα όπως είναι το φορολογικό σύστημα ο δημόσιος τομέας δημιουργεί ταμειακά διαθέσιμα προκειμένου να τα μετατρέψει σε δωρεάν και δημόσια αγαθά για όλους τους φορολογούμενους και όχι μόνο πολίτες. Συνεπώς η δημιουργία υποχρεώσεων για τον ιδιωτικό τομέα (νοικοκυριά, επιχειρήσεις, φυσικά πρόσωπα) προς το δημόσιο προϋποθέτει ταυτόχρονα την αμέριστη προσφορά αναγκαίων δωρεάν δημοσίων αγαθών από την πλευρά του κράτους. Όπως ήδη λοιπόν αναφέρθηκε και παραπάνω ο σημαντικότερος και πιο αποδοτικός τρόπος συλλογής εσόδων για τον κρατικό μηχανισμό είναι το φορολογικό σύστημα. Ιστορικά όμως η φορολογία των

πολιτών στην Ελλάδα δεν αποτελούσε αποδοτική πηγή δημοσίων εσόδων και η σημασία της ήταν συγκριτικά με την σημερινή εποχή εξαιρετικά μικρότερη. Βέβαια, με την πάροδο των ετών και την εξέλιξη των κοινωνιών και των αναγκών τους, η σημασία των κρατικών εσόδων έχει αυξηθεί και πλέον τα φορολογικά συστήματα και οι κατ' ανάγκη μετασχηματισμοί τους έχουν παγιωθεί ως εισπρακτικές κρατικές μέθοδοι στο μυαλό των πολιτών. Έτσι λοιπόν η δράση της φορολογίας αναφορικά με το κοινωνικό σύνολο περιορίζεται στην περικοπή της αγοραστικής δύναμης των φορολογούμενων μονάδων με σκοπό την χρηματοδότηση για την χρήση παραγωγικών μέσων – πόρων τα οποία με την σειρά τους θα παράγουν τα δημόσια αγαθά προς δωρεάν χρήση. Συνεπώς το κράτος καταλήγει στην επιβολή φόρων επί του παραγόμενου εισοδήματος - περιουσίας προκειμένου να αντισταθμίσει το κόστος παραγωγής και χρήσης των δημοσίων αγαθών από τους πολίτες φορολογούμενους ή μη. Η δικαιοσύνη επί της επιβολής του φόρου προς κάθε φορολογούμενη μονάδα περιφρουρείται από τις αρμόδιες δικαστικές και συνταγματικές αρχές και διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες καλούνται και οι αρμόδιοι να νομοθετήσουν και να μεταρρυθμίσουν.

Σε όλες τις εκφάνσεις της προσωπικής και κοινωνικής μας ζωής, η οπτική γωνία φαίνεται να παίζει σημαντικό ρόλο για την αξιολόγηση των γεγονότων. Έτσι λοιπόν και για την αξιολόγηση της έννοιας και του συστήματος της φορολογίας παίζει σημαντικό ρόλο η οπτική γωνία και η θέση στην οποία βρίσκεται αυτός που καλείται να αξιολογήσει. Συνεπώς από την μεριά των πολιτών ο φόρος φαίνεται να αποτελεί μια αναγκαστική εισφορά, σε εξαιρετικές περιπτώσεις λαμβάνει και την μορφή ποινής αλλά ποτέ δεν αποτελεί αντάλλαγμα. Ο φόρος αποτελεί για το κάθε νοικοκυριό και κοινωνικό ον μια υποχρεωτική υλική θυσία η οποία προσανατολίζεται στην κάλυψη των αναγκών των

δημοσίων αγαθών. Το φορολογικό σύστημα σαν θεσμός έχει εμφανιστεί από τα αρχαία κιάλας χρόνια με την υποχρεωτική του μορφή σχεδόν όπως ισχύει σήμερα, ταυτόχρονα με την ίδρυση των οργανωμένων κρατών. Η εξουσία των κρατικών φορολογικών συστημάτων έχει αμφισβητηθεί πολλές φορές και ο λόγος είναι οι δυσκολίες που παρουσιάζονται μεταξύ των νόμιμων και παράνομων χρήσεων της. Συνοψίζοντας λοιπόν, ως φόρος μπορεί να οριστεί η δημόσιας φύσης απαίτηση χρηματική καταβολής των πολιτών ενός κράτους προκειμένου να καλυφθούν γενικές ανάγκες, με άλλα λόγια είναι η υποχρεωτική και μη ανταλλακτική παροχή της φορολογούμενης μονάδας προς τον κρατικό μηχανισμό ώστε να επιτευχθούν οι σκοποί του δεύτερου.

Στην αρχαιότητα, αλλά και μέχρι τον 12ο αιώνα η φορολογία δεν ήταν η κύρια πηγή των δημοσίων εσόδων για τα κράτη, τα οποία κάλυπταν σε μεγάλο βαθμό τα έσοδα τους κυρίως από τις λείες των πολέμων, από εκούσιες εισφορές των πολιτών ή από την εκμετάλλευση της ίδιας της κρατικής περιουσίας. Ο θεσμός της φορολογίας αποκτά νέο νόημα και διαφορετική λειτουργία κατά τον Μεσαίωνα, όπου πλέον αναφέρεται ως η εναλλακτική λύση εύρεση κρατικών πόρων. Τούτο αποτέλεσε επιτακτική ανάγκη, καθώς οι κρατικές ανάγκες άρχισαν να πληθαίνουν με ταχείς ρυθμούς και το κράτος έπρεπε να βρει τις απαραίτητες διεξόδους. Αποτέλεσμα αυτού ήταν οι κρατούντες εξουσία να επιβάλλουν φορολογία κυρίως καθ' αυθαίρετο τρόπο (Χουμανίδη, 1990).

Κατά το Μεσαίωνα επίσης παρατηρήθηκε η παροχή υπηρεσιών από τους άρχοντες με αντάλλαγμα το δικαίωμα της είσπραξης των φόρων μιας επαρχίας για δικό τους όφελος (Γεωργακόπουλος & Πάσχος, 2003).

Η απελευθέρωση και η ταυτόχρονη ανάπτυξη της οικονομίας ιδιαίτερα κατά την σημερινή εποχή, καθιστούν το φορολογικό σύστημα κάθε χώρας ύψιστης σημασίας, για την εξελικτική πορεία του κοινωνικοοικονομικού και πολιτικού φάσματος της. Η φορολογική διαρρύθμιση κάθε χώρας αντικατοπτρίζει την οικονομική, κοινωνική και πολιτική τοποθέτηση μιας χώρας σε παγκόσμιο επίπεδο πλέον. Αυτό παρατηρείται διότι σε περιόδους κρίσης όπως διανύει η Ελλάδα στις μέρες μας, η ανάγκη για κρατικά έσοδα μεγαλώνει και η φορολόγηση πολλών μορφών εισοδήματος και περιουσιακών στοιχείων φαντάζει ο μόνος τρόπος επίτευξης του κρατικού στόχου. Επίσης αξίζει να τονιστεί ότι σε περιπτώσεις κρίσης το φορολογικό σύστημα παίζει ταυτόχρονα τον καθοριστικότερο ρόλο για την οικονομική και όχι μόνο ευστάθεια της χώρας. Η λογική της φορολόγησης στην Ελλάδα του σήμερα βασίζεται κατά πολλούς εμπνευστές της στην λογική των κάθετων και όχι οριζόντιων μεταρρυθμίσεων με σαφείς διακρίσεις και επίπεδα, ενώ πηγάζει από την φιλελεύθερη σκοπιά της οικονομικής θεωρίας. Πιο συγκεκριμένα, η φιλελεύθερη θεωρία τοποθετεί ως πιο αποδοτική την φορολόγηση πολλών και μικρών εισοδημάτων συγκριτικά με την φορολόγηση λίγων και μεγάλων εισοδημάτων.

Ένας φόρος δηλώνει την παρουσία του καθημερινά στην ζωή των πολιτών σε κάθε μορφή δραστηριότητας και σε κάθε έκφραση της. Ο φόρος αντικατοπτρίζει την κατά συνθήκη αναγκαστική συμμετοχή ενός ατόμου όπως αυτή έχει καθοριστεί από τον κρατικό μηχανισμό με σκοπό την ανταπόδοση υπό μορφή κοινωνικών και όχι μόνο παροχών. Η ανταποδοτικότητα των φόρων κινείται σε ένα γενικότερο πλαίσιο καθώς διαμορφώνει το κοινωνικοοικονομικό γίγνεσθαι μιας χώρας. Ένας φόρος μπορεί να έχει πολλές μορφές, αλλά οι δύο πιο γνώριμες περιπτώσεις είναι ο άμεσος και ο έμμεσος φόρος.

Το 2005 ο Θ. Γεωργακόπουλος διαχώρισε και όρισε σαφώς τον άμεσο και έμμεσο φόρο ως εξής, άμεσος φόρος είναι εκείνος που επιβάλλεται στο παραγόμενο εισόδημα και στην περιουσία, ενώ έμμεσος είναι ο φόρος που επιβάλλεται στις συμπτωματικές ή μεταβατικές συναλλαγές,. Ο πλέον σημαντικός και αναπόφευκτος έμμεσος φόρος είναι ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας και ο άμεσος φόρος με την πλέον αυξημένη βαρύτητα για κάθε πολίτη στις μέρες μας είναι ο Φόρος Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων. Η φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων πήρε τη σημερινή της μορφή έπειτα από πολλές και πολυετείς μεταλλάξεις, εισήχθη για τα φυσικά πρόσωπα με το Ν.Δ. 3323/1955, με το οποίο επιβάλλεται ο προσωπικός προοδευτικός φόρος ο οποίος αποδίδεται βάσει του συνολικού από κάθε πηγή εισοδήματος, ενώ για τα νομικά πρόσωπα εισήχθη με το Ν.Δ. 3843/1958, με το οποίο παγιώθηκε ο αναλογικός φόρος εισοδήματος. Με τα δύο αυτά νομοθετήματα καταργήθηκε ο Ν. 1640 του 1919 «Περί φορολογίας 4 εισοδήματος καθαρών προσόδων», ο οποίος αποτέλεσε την αφετηρία της εισαγωγής στην φορολογία. (Θ. Γεωργακόπουλος, 2005)

“Η φορολογία δεν μοιάζει με τις περισσότερες μεταβιβάσεις χρήματος από ένα άτομο σε ένα άλλο: ενώ οι περισσότερες απ’ αυτές τις μεταβιβάσεις είναι εθελοντικές, η φορολογία είναι υποχρεωτική. Αυτή η δυνατότητα εξαναγκασμού των ατόμων να συνεισφέρουν στην παραγωγή των δημόσιων αγαθών ενδέχεται να παράσχει στο κράτος και τη δυνατότητα εξαναγκασμού των ατόμων να ενισχύσουν κάποια ομάδα ειδικού συμφέροντος”. Αυτή η εξαναγκασμένη ετήσια καταβολή – πληρωμή προς το κράτος παρομοιάστηκε με κλοπή, η βασική διαφορά είναι ότι η συγκεκριμένη καταβολή, η μεταβίβαση όπως αναφέρεται στον ορισμό γίνεται με εμπλεκόμενο φορέα το κράτος και παρόλο που δεν απαιτείται η

συναίνεση του πολίτη θεωρείται νόμιμη λόγω της κρατικής ύπαρξης και χρήζει σεβασμού και τήρησης. (Joseph Stiglitz ,1992)

Τα κύρια χαρακτηριστικά των φόρων είναι:

- ✓ Η αναγκαστική εισφορά του πολίτη προς το Δημόσιο ή νομικά πρόσωπα
- ✓ Η καταβολή του φόρου χωρίς ειδική αντιπαροχή
- ✓ Η πραγματοποίηση των κρατικών σκοπών

Από τον ορισμό του φόρου γίνονται σαφή τα στοιχεία τα οποία συνθέτουν και εμπεριέχονται στην έννοια του φόρου. Η μονομερής παροχή από τον πολίτη στο δημόσιο παρουσιάζεται από την χωρίς αντάλλαγμα ή ανταπόδοση εκ μέρους του κράτους, χρηματική παροχή των φορολογικών μονάδων. Η αναγκαστική καταβολή από τον πολίτη στο δημόσιο, γίνεται σαφής από την μη έγκλιση της θέλησης του πολίτη για την παροχή της χρηματικής υποχρέωσης που τον αφορά, χωρία όμως να αποτελεί ποινή. Οι νόμοι επικαλούνται την υποχρέωση των πολιτών να ολοκληρώνουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις σύμφωνα με τον κώδικα και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνει.

Έτσι λοιπόν φανερώνονται και οι δύο εκφάνσεις και χαρακτηριστικά του φόρου. Ο μονομερής και ταυτόχρονα αναγκαστικός χαρακτήρας, η μια μεριά νομοθετεί και υποχρεώνει και η άλλη μεριά καταβάλλει και συμμορφώνεται. Εδώ λοιπόν εισάγεται και η έννοια της κρατικής και πολιτικής εξουσίας η οποία περιφρουρεί και διασφαλίζει τους ρόλους και την σχέση μεταξύ των εμπλεκομένων.

Εξετάζοντας την αναγκαστική φύση του όλου φορολογικού συστήματος αναγνωρίστηκαν και στοιχεία εξάρτησης πέραν του νομικού θεσμού ιθαγένειας, ο οποίος υφίσταται και συνταγματικά. Αυτό έγινε σαφές όταν παρατηρήθηκε ότι δεν φορολογείται

μόνο η δραστηριότητα των υπηκόων ενός κράτους αλλά επιβάλλεται φόρος και επί των προσώπων, τα οποία τυγχάνει να απολαμβάνουν των παροχών του. Έτσι λοιπόν γίνεται δεκτή και σεβαστή η άποψη ότι, ένας έμμεσος φόρος δεν έχει αναγκαστικό χαρακτήρα, εφόσον απευθύνεται μόνο σε όποιον επιλέξει την χρήση μιας συγκεκριμένης υπηρεσίας ή αγαθού, το οποίο επιβαρύνεται με αυτόν το φόρο. Έτσι λοιπόν επαφίεται στην ευχέρεια του πολίτη η πληρωμή ή όχι των έμμεσων φόρων που επιβάλλονται σε συγκεκριμένα αγαθά όπως για παράδειγμα ο καπνός. Παράλληλα η Τρίτη διάσταση ενός φόρου είναι η απουσία ενός συγκεκριμένου ανταλλάγματος προς τον φορολογούμενο πολίτη. Η πολιτεία δεν επιβραβεύει την καταβολή φόρου σε αντίθεση βέβαια με την καταβολή τέλους. Το τέλος καταβάλλεται ως αντάλλαγμα συγκεκριμένων υπηρεσιών που παρέχει η πολιτεία, κάτι το οποίο διαφέρει σημαντικά από το φόρο αφού ο δεύτερος δεν κατευθύνεται για την χρήση - κατανάλωση συγκεκριμένων αγαθών ή υπηρεσιών. Βέβαια το κράτος με τα φορολογικά έσοδα παρέχει δημόσια αγαθά με στόχο να ικανοποιήσουν κοινωνικές και συλλογικές ανάγκες, ανεξαρτήτως αν οι πολίτες που τα καταναλώνουν φορολογούνται ή όχι. Τελευταίο χαρακτηριστικό του φόρου είναι η πραγματοποίηση των σκοπών τους κράτους. Η συγκεκριμένη διάσταση εντοπίζεται στην παροχή αγαθών, τα οποία μπορούν να προσφερθούν μόνο από δημόσιο φορέα και με δωρεάν χρήση, με την παραγωγή τους να στηρίζεται στα κρατικά έσοδα τα οποία πηγάζουν από την φορολόγηση των πολιτών. Έτσι λοιπόν γίνεται σαφές ότι κανείς φόρος δεν στοχεύει στην επίτευξη συγκεκριμένου ατομικού σκοπού, αλλά στην συνολική και κοινωνική ικανοποίηση μέσω της πραγματοποίησης των σκοπών της εκάστοτε κυβέρνησης.

Σε αυτό το σημείο ανακύπτει ένα ζήτημα το οποίο αναφέρεται στην χρησιμότητα των φόρων και την χρήση τους. Το φορολογικό σύστημα για το κράτος αποτελεί το μέσο άσκησης κοινωνικής, οικονομικής και όχι μόνο πολιτικής. Ο φόρος που αποδίδεται σε κάθε φυσικό ή νομικό φορολογούμενο πρόσωπο διαιρείται με τη φορολογική βάση ώστε να προκύψει ο φορολογικός συντελεστής. Συνεπώς οδηγούμαστε σε ένα αναλογικό σύστημα θεωρητικής ανταποδοτικότητας των φορολογικών εισφορών προκειμένου να αποδεικνύεται η χρησιμότητα και κατ' επέκταση η αναγκαιότητα των φόρων.

Οι σκοποί των φόρων είναι:

- ✓ **Ταμειευτικός** που αποβλέπει στην εξασφάλιση των δημόσιων εξόδων χωρίς άλλες επιδιώξεις.

Ο φόρος αντιπροσωπεύει το κυριότερο και κατά κάποιους το μοναδικό πλέον μέσο χρηματοδότησης των Δημοσίων Οικονομικών, συνεπώς ένας από τους σκοπούς των κυβερνητικών σχημάτων είναι η επάρκεια αν όχι η πληρότητα των εσόδων από φορολογικές εισφορές προκειμένου να εκπληρωθούν οι κρατικές υποχρεώσεις. Στην πραγματικότητα, ο σκοπός του φόρου έγκειται στην αναδιανομή των παραγωγικών πόρων μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Πιο συγκεκριμένα επιχειρείται η μετακίνηση πόρων από τον ιδιωτικό στον ευρύτερο δημόσιο τομέα προκειμένου να προωθείται η παροχή δημόσιων αγαθών για την ικανοποίηση των κοινωνικών και όχι μόνο αναγκών των πολιτών.

- ✓ **Οικονομικός** που αποβλέπει με την άσκηση κατάλληλης φορολογικής πολιτικής από το κράτος στη θεραπεία ορισμένων αδικιών, και στην πρόληψη των οικονομικών καταστροφών.

Η πλειονότητα των κυβερνητικών και πολιτικών δραστηριοτήτων στηρίζεται στην φοροεισπρακτική ικανότητα της πολιτείας. Το φορολογικό σύστημα έχει αποτελέσει βάση για την άσκηση οικονομικής πολιτικής τόσο εντός των χωρικών ορίων όσο και σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι φόροι αποτελούν ένα μοχλό πίεσης και ελέγχου της οικονομικής δραστηριότητας ενός κράτους μέσω του οποίου επιδιώκεται η δίκαιη κατανομή του πλούτου και του εθνικού εισοδήματος. Επίσης προωθείται η οικονομική ανάπτυξη της χώρας μέσω φορολογικών μέτρων τα οποία ευνοούν τις επενδύσεις σε ποικίλους τομείς δραστηριότητας.

- ✓ **Κοινωνικοπολιτικός** που αποβλέπει στην εφαρμογή με τη παρέμβαση του κράτους ορισμένων κανόνων και αρχών κοινωνικής δικαιοσύνης.

Μέσω της πραγματοποίησης των κοινωνικών στόχων που θέτει η εκάστοτε κυβέρνηση αποτυπώνεται η κοινωνική λειτουργία ενός φόρου. Μέσω της είσπραξής τους και της εντέλει αξιοποίησης του επιδιώκεται η αλλοίωση οικονομικών ανισοτήτων και ανισορροπιών μεταξύ των πολιτών. Προκειμένου να επιτευχθούν κάποιοι από τους ανωτέρους ευρύτερους σκοπούς οι κυβερνήσεις λαμβάνουν συγκεκριμένα μέτρα τα οποία καθορίζουν το φορολογικό σύστημα μιας χώρας. Πιο συγκεκριμένα καθορίζονται προοδευτικοί συντελεστές φορολογίας εισοδήματος, έτσι ώστε να υπάρχει αναλογικότητα μεταξύ του ποσού που καταβάλλεται στο κράτος και του επιπέδου εισοδήματος κάθε φορολογικής μονάδας. Προκειμένου λοιπόν να μην υπάρχουν αδικίες

στην φορολογική εισφορά των πολιτών προς το κράτος καθορίζεται γενικά ότι, οι ιδιώτες με υψηλότερα εισοδήματα θα καταβάλλουν μεγαλύτερα ποσά στο κράτος συγκριτικά με εκείνους που διαθέτουν μικρότερο εισόδημα. Επίσης κατά την φορολόγηση της λοιπής περιουσίας ακολουθείται η λογική του προοδευτικού φόρου, ενώ έχει τεθεί σαφής ορισμός για τα προϊόντα πολυτελείας τα οποία και φορολογούνται με υψηλότερο συντελεστή από εκείνα τα οποία αποτελούν είδη πρώτης ανάγκης. Τέλος οι μικρές και οι μεσαίες επιχειρήσεις υποβοηθούνται με ευνοϊκές φορολογικές μεταρρυθμίσεις προκειμένου να παράγουν υπό λιγότερο κοστοβόρες συνθήκες με απώτερο σκοπό την μεγιστοποίηση τους κέρδους τους και εν τέλει του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. (<http://www.fititikospoudastirio.gr>).

“Ο κυριότερος σκοπός τον οποίο εκπληρώνει η φορολογία, είναι ο ταμειευτικός. Η φορολογία γενικά, αποβλέπει στην εξασφάλιση των απαραίτητων δημόσιων εσόδων, τα οποία είναι ικανά να καλύψουν τις δημόσιες δαπάνες μαζί με τις λοιπές πηγές εσόδων”.
(Θ. Γεωργακόπουλος, 2005)

Επίσης το φορολογικό σύστημα εκπληρώνει εκτός από κοινωνικούς σκοπούς και ταμειευτικούς σκοπούς καθώς εκτός από μέσο καταπολέμησης της οικονομικής ανισορροπίας και αδικίας που αναπτύσσεται στις διαφορές κοινωνικές τάξεις αποτελεί ένα ισχυρό μοχλό κίνησης της διεθνούς οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας. Τέλος, μέσω της κρατικής επιβολής φόρων πραγματοποιούνται οικονομικοί στόχοι, οι οποίοι σε περιόδους κρίσης τίθενται στο περιθώριο και αδυνατούν να έλθουν εις πέρας.

Τα σύγχρονα κράτη, με απώτερο και φιλοσοφικό στόχο να καλύψουν ταξικές και κοινωνικές ανισότητες επιβάλλουν φόρους επικαλούμενοι δημοσιονομικούς και

κοινωνικοοικονομικούς σκοπούς. Με την επιβολή των φόρων και συγκεκριμένα του φόρου εισοδήματος επιτυγχάνεται η εκπλήρωση της κοινωνικής σκοπιμότητας των φόρων, η οποία έχει ως απώτερο σκοπό να συμβάλλει στη *“δικαιότερη κατανομή του πλούτου και την άμβλυνση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων μεταξύ των πολιτών”*. Η επιβολή φόρου σε φυσικά και νομικά πρόσωπα είναι το μέσο που διαθέτει η εκάστοτε Κυβέρνηση ενός Κράτους, προκειμένου να εφοδιάσει τα ταμειακά της διαθέσιμα ώστε να μπορέσει να καλύπτονται οι προϋποθέσεις άσκησης της κυβερνητικής πολιτικής. Η φορολόγηση του εισοδήματος είναι η κορυφαία και ενδεχομένως η μόνη πηγή εσόδων του κράτους. Παρόλη όμως την θετική κίνηση του κρατικού ταμείου δεν πρέπει να αγνοείται και η αρνητική του κίνηση. Οι κρατικές δαπάνες λοιπόν που σε πληθώρα περιπτώσεων είναι υπέρογκες, στηρίζονται εξ’ ολοκλήρου στην αποκομιδή των εσόδων από την φορολόγηση εισοδημάτων φυσικών και νομικών προσώπων.

Το ελληνικό φορολογικό σύστημα θεσπίζεται για πρώτη φορά το έτος 1909 και ύστερα το έτος 1917, όπου συναντάται ο φόρος εκτάκτων κερδών. Η μέχρι τότε νομοθεσία στην Ελλάδα δεν παρουσίαζε νομοθετήματα σχετικά με κρατική φορολογία και εισφορά πολιτών στο κράτος. Κατά την δεύτερη δεκαετία του 1900 κάνει την εμφάνισή του ο νόμος 1640, σύμφωνα με τον οποίο ορίζεται η γενική φορολογία όλων των καθαρών εισοδημάτων των πολιτών. Με το νόμο 1640 παρουσιάζεται ο μικτός τύπος φορολογίας εισοδήματος. Ο νόμος 1640/19 αποτελεί έναν από τους κυριότερους φορολογικούς νόμους και φημίζεται ως μια εύστοχη και καθόλα δίκαιη φορολογική διάταξη.

Το 1955 έχουν την πρώτη αλλαγή του μέχρι τότε ισχύοντος καθεστώτος φορολογίας με την θέσπιση του νομοθετικού διατάγματος 3323/55 το οποίο αναφέρεται στην φορολογία των φυσικών προσώπων. Με το συγκεκριμένο νομοθέτημα παγιώνεται ο ονομαζόμενος

ενιαίος φόρος, δηλαδή ο προσωπικός και προοδευτικός φόρος στο συνολικό καθαρό εισόδημα. Ο νόμος 3323/55 τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και ανανεώθηκε από τους νόμους 820/78, 1828/89, 1882/90, 1914/90, 2238/94, 2753/99.

Με την πάροδο των ετών το νομοθετικό πλαίσιο αναφορικά με την φορολογία έχει υποστεί σημαντικές και ριζικές αλλαγές. Οι τροποποιήσεις και οι συμπληρώσεις επί των προαναφερθέντων νομοθετημάτων είναι εξαιρετικά πολύπλοκες και συχνές, κάτι το οποίο από μόνο του θέτει σε μια αβεβαιότητα την σταθερότητα του οικονομικού συστήματος. Υπολογίζεται ότι τις τελευταίες δύο δεκαετίες κάθε χρόνο καταθέτονταν κατά μέσο όρο δύο έως τρεις φορολογικοί νόμοι. Το 1994 με το Ν. 2238 τα δύο κύρια νομοθετήματα συμπύχτηκαν σε ενιαίο κείμενο, στο οποίο συμπεριελάμβανε όλες τις διάσπαρτες διατάξεις για το σύστημα φορολογίας εισοδήματος. Ο νόμος, ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.), ισχύει όπως έχει διαμορφωθεί μετά τις μεταβολές και τροποποιήσεις που έγιναν μέχρι και πέρυσι. Την τελευταία πενταετία έγιναν ουσιαστικές και ριζικές μεταβολές στη φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Με το Ν. 3091/2002 θεσπίστηκε νέος τρόπος προσδιορισμού της φορολογικής επιβάρυνσης των φυσικών προσώπων. Με το νόμο αυτό ορίστηκαν οι νέες κλίμακες φόρου, τα νέα αφορολόγητα ποσά, καθώς και ορισμένες εκπτώσεις από το συνολικό εισόδημα μετατράπηκαν σε μειώσεις ποσοστού επιβάρυνσης φόρου. (Αιτιολογική Έκθεση)

Με το Ν.3220/2004 ορίστηκε η έννοια της αντικειμενικής φορολογίας ελέγχου των επιχειρήσεων, η οποία παρέμεινε ανεφάρμοστη, καθώς καταργήθηκε, ενώ με το Ν.3296/2004 πραγματοποιήθηκαν μεταβολές περιπτώσιολογίας, καθώς και ελαφρύνσεις των συντελεστών φόρου για τις επιχειρήσεις ανεξαρτήτου νομικής μορφής, οι οποίες

τοποθετήθηκαν προς εφαρμογή με βραχυπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα τριών ετών. Δέκα χρόνια μετά την ψήφιση του νόμου Ν.2238/1994 ο οποίος αντιπροσωπεύει τον ισχύοντα Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, αποδεικνύεται ότι παρουσιάζει σημαντικές ασάφειες και σοβαρές παρανοήσεις. Κατά συνέπεια, απαιτείται εκ νέου κωδικοποίηση του συστήματος έτσι ώστε να συμμαζευτούν όλες οι διάσπαρτες διατάξεις, να επαληθευτεί η δυνατότητα ισχύος των υπάρχοντων διατάξεων του ισχύοντος Κώδικα, ενώ ταυτόχρονα να έχουν καταργηθεί και ακόμα να πραγματοποιηθεί απόπειρα αναδιάταξης της ύλης και αναδιατύπωσης των άρθρων ώστε να αποφευχθούν μελλοντικές παρεξηγήσεις, αδικίες και ανισότητες.

1.2 Διάκριση των φόρων

Η φορολόγηση των πολιτών και των εταιριών ενός κράτους μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους και οι φόροι να ταξινομηθούν με διάφορα κριτήρια. Έτσι λοιπόν η διάκριση των φόρων μπορεί να γίνει με κριτήριο τη φορολογική βάση¹ ως εξής:

- Φόροι εισοδήματος: Αναφέρονται σε φόρους νομικών και φυσικών προσώπων, όπου ορίζονται σαφώς οι υποχρεώσεις αλλά και οι διαφορές επιβαρύνσεις.(Α. Φλώρος, 2005)
- Φόροι δαπάνης: φόροι οι οποίοι ενσωματώνονται πάνω στα προϊόντα, αγαθά και υπηρεσίες, οι οποίοι αποτελούν την δαπάνη απόκτησης τους από το φορολογούμενο πρόσωπο - οργανισμό. (Α. Φλώρος, 2005).

¹ Φορολογική βάση λογίζεται το μέγεθος με βάση το οποίο υπολογίζεται ένας φόρος, μέγεθος που μπορεί να είναι οικονομικό ή μη.

- ο Φόροι περιουσίας: Ο φόρος περιουσίας εξαρτάται από το ύψος της αξίας και της μορφής περιουσίας την οποία έχει υπό την κατοχή του ο εκάστοτε φορολογούμενος. (Α. Φλώρος, 2005).

Επίσης με βάση το φορολογικό συντελεστή² η διάκριση των φόρων γίνεται σε αναλογικούς, προοδευτικούς και αντίστροφα προοδευτικούς (όπως αναφέρονται αναλυτικά στις ενότητες 1.4, 1.5 και 1.6 αντίστοιχα). Μπορούν επίσης να διακριθούν ανάλογα με το ποιος δημόσιος φορέας επιβάλλει το φόρο σε: Κρατικούς φόρους ή φόρους της κεντρικής διοίκησης, εισφορές στη κοινωνική ασφάλιση είναι δηλαδή οι φόροι που καταβάλλονται σε οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, όπως ΙΚΑ, ΟΑΕΕ, κλπ και σε δημοτικούς και κοινοτικούς φόρους, οι οποίοι επιβάλλονται από τους οργανισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά και φόροι σε λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Τέλος, αναγνωρίζονται οι προσωπικοί³ και αντικειμενικοί φόροι⁴, οι άμεσοι και οι έμμεσοι⁵.

1.3 Τρόποι φορολογίας

Με βάση τη συμπεριφορά του μέσου φορολογικού συντελεστή υφίσταται ένας άλλος τρόπος διάκρισης των φόρων. Οι φόροι λοιπόν διακρίνονται σε αναλογικούς, προοδευτικούς και αντιστρόφως προοδευτικούς.

² Φορολογικός συντελεστής ονομάζεται το ποσό φόρου που αντιστοιχεί στη κάθε μονάδα φορολογικής βάσης

³ Προσωπικοί είναι οι φόροι όταν η φορολογική υποχρέωση εξαρτάται πέρα από τη φορολογική βάση και από προσωπικά στοιχεία που μπορεί να επηρεάζουν την φοροδοτική ικανότητα κάποιου ατόμου, όπως η κατάσταση της υγείας του ή οικογενειακή του κατάσταση, κλπ.

⁴ Αντικειμενικοί ή πραγματικοί ονομάζονται οι φόροι που για την επιβολή τους δεν συνυπολογίζονται οι προσωπικές συνθήκες του φορολογούμενου.

⁵ Η διάκριση των φόρων σε άμεσους ή έμμεσους μπορεί να γίνει με το κριτήριο αν η επιβολή του φόρου επιβαρύνει ή ο νομοθέτης έχει πρόθεση να επιβαρύνει το άτομο, οπότε ο φόρος θεωρείται άμεσος ή αν ο φόρος μετακυλύει (μεταβιβάζεται) σε άλλους φορολογούμενους και θεωρείται έμμεσος.

1.4 Αναλογικοί φόροι

Είναι οι φόροι με τους οποίους επιβαρύνεται η κάθε φορολογική μονάδα, με τον ίδιο μέσο φορολογικό συντελεστή, ανεξαρτήτου μεγέθους φορολογικής βάσης. Όταν υφίσταται αναλογική φορολογία, ο μέσος φορολογικός συντελεστής παραμένει σταθερός καθώς μεταβάλλεται η φορολογική βάση. Έτσι λοιπόν η φορολογούσα αρχή καλείται να αφαιρέσει το ίδιο ποσοστό του εισοδήματος, της περιουσίας, της καταναλωτικής δαπάνης από όλες τις φορολογούμενες μονάδες ανεξάρτητα με το μέγεθος της φορολογικής βάσης. Αυτό αυτομάτως σημαίνει ότι και ο οριακός φορολογικός συντελεστής είναι σταθερός και ίσος με τον μέσο. (Α. Φλώρος, 2005)

1.5 Προοδευτικοί φόροι

Προοδευτικός ορίζεται ο φόρος εκείνος, του οποίου ο μέσος φορολογικός συντελεστής αυξάνει καθώς αυξάνεται η φορολογική βάση. Έτσι η φορολογούσα αρχή επιβαρύνει με το μεγαλύτερο ποσοστό της φορολογικής βάσης τα άτομα που έχουν μεγαλύτερη βάση και με το μικρότερο ποσοστό τα άτομα με μικρότερη βάση. Με την αύξηση της φορολογικής βάσης, ο μέσος φορολογικός συντελεστής αυξάνει με σταθερό ρυθμό. Έτσι λοιπόν η προοδευτικότητα του φόρου είναι σταθερή, σε περίπτωση όμως κατά την οποία αυξάνει με αύξοντα ρυθμό η προοδευτικότητα του φόρου καλείται αύξουσα και τέλος, εάν αυξάνει με φθίνοντα ρυθμό, η προοδευτικότητα του φόρου καλείται φθίνουσα.

Η προοδευτική φορολογία εφαρμόζεται με συγκεκριμένο τρόπο για να υφίσταται ένα σαφές σύστημα και ένας ξεκάθαρος διαχωρισμός. Η φορολογική βάση (εισόδημα – περιουσία) διαιρείται σε κλιμάκια. Κάθε κλιμάκιο φορολογείται με υψηλότερο συντελεστή από ότι το αμέσως προηγούμενο. Υπάρχει σαφής διαβάθμιση μεταξύ των

κλιμακίων και συγκεκριμένη αντιστοίχιση με τον εκάστωτε φορολογικό συντελεστή. Αυτοί οι συντελεστές είναι οι οριακοί και ορίζουν σύμφωνα με ποιο ποσοστό επί του εισοδήματος φορολογείται το κάθε κλιμάκιο εισοδήματος. Από το φορολογικό σύστημα και τη νομοθεσία συνήθως ορίζονται οι οριακοί συντελεστές και οι μέσοι προκύπτουν από τη διαίρεση του συνολικού ποσού του φόρου στα επί μέρους κλιμάκια δια το σύνολο των κλιμακίων. Γίνεται σαφές ότι ο φόρος για τους συντελεστές των κλιμακίων επιστρατεύτηκε ο αναλογικός χαρακτήρας των φόρων, αφού για όλο το φάσμα των εισοδημάτων που εμπίπτουν στο κλιμάκιο, υπάρχει ένα και συγκεκριμένο ποσοστό φορολογίας (ο οριακός συντελεστής) (Α. Φλώρος, 2005).

Το προοδευτικό φορολογικό σύστημα μίας χώρας, δηλαδή οι έχοντες περισσότερα να πληρώνουν αναλογικά μεγαλύτερους φόρους, ευαγγελίζεται μία κοινωνία με ευτυχημένους φορολογούμενους πολίτες. Αντίθετα, όσο πιο «επίπεδο» και οριζόντιο γίνεται το φορολογικό σύστημα, δηλαδή ανεξαρτήτως εισοδήματος, να πληρώνουν φόρους με τον ίδιο ή παρόμοιο συντελεστή όλες οι φορολογούμενες μονάδες, τόσο μεγαλύτερη είναι η δυσφορία που επικρατεί στους πολίτες, σύμφωνα με αμερικανική έρευνα ψυχολογίας. Η συγκεκριμένη έρευνα, του Σιγκεχίρο Οϊσι, μελέτησε 54 χώρες, με τα αποτελέσματα της να δημοσιεύονται στο περιοδικό ψυχολογικής επιστήμης «Psychological Science», κατέγραψε ότι η ψυχική γαλήνη ενός μέσου φορολογούμενου πολίτη εξαρτάται από τον βαθμό προοδευτικότητας του φορολογικού συστήματος. (Μ. Κλαουδάτου, 2009). Αξιολογήθηκαν από τους ερευνητές δεκάδες χιλιάδες ερωτηματολόγια, τα οποία στόχευαν στην γνώμη των πολιτών σχετικά με την προσωπική ικανοποίησή τους αναφορικά με τη ζωή τους και στη συνέχεια αναφορικά με το επίπεδο δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών στη χώρα τους. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι κατά

μέσο όρο οι πολίτες χωρών με προοδευτικά φορολογικά συστήματα αξιολόγησαν την ζωή τους ως την καλύτερη δυνατή, ενώ παρουσιάστηκε το αντίθετο φαινόμενο σε χώρες με πιο οριζόντια συστήματα. Η συγκεκριμένη αξιολόγηση των πολιτών και στις δύο περιπτώσεις ταυτιζόταν με την αξιολόγηση των δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών που απολάμβαναν οι πολίτες. (Μ.Κλαουδάτου,2009)

1.6 Αντίστροφα προοδευτικοί φόροι

Με τον όρο αντίστροφα προοδευτικοί χαρακτηρίζονται οι φόροι οι οποίοι έχουν την ιδιότητα να μειώνεται ο μέσος φορολογικός συντελεστής (και επομένως και η φορολογική επιβάρυνση) καθώς αυξάνει η φορολογική βάση. Με άλλα λόγια, στην συγκεκριμένη περίπτωση υφίσταται η αντίστροφη σχέση μεταξύ κλιμακίου εισοδήματος και επιβάρυνσης. Πιο συγκεκριμένα ο μέσος φορολογικός συντελεστής είναι μεγαλύτερος από τον οριακό φορολογικό συντελεστή. Τέτοιου είδους φόροι δε συναντώνται συχνά σε σύγχρονες οικονομίες. Όμως παρατηρούνται μερικοί φόροι οι οποίοι τοποθετούνται ως αναλογικοί αναφορικά με την φορολογική βάση που επιβαρύνουν στην πράξη όμως γίνονται αντιστρόφως προοδευτικοί εάν η φορολογική βάση εκφραστεί σαν ποσοστό μιας εναλλακτικής φορολογικής βάσης.

1.7 Φορολογικά Συστήματα

1.7.1 Συστήματα Ενιαίου Φόρου

Το φορολογικό σύστημα μιας χώρας αποτελείται από το σύνολο των διαφορετικών φόρων που επιβάλλονται. Η επιλογή φορολογικού συστήματος από μια χώρα εξαρτάται

από διάφορους κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες. Για να μπορέσει ένα κράτος να επιτύχει καλύτερα τις επιδιώξεις του επιβάλλει συνήθως περισσότερους από ένα φόρους. Ο συνδυασμός των φόρων πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να ελαχιστοποιούνται να μειονεκτήματα που έχουν κάποιοι φόροι και να μεγιστοποιούνται τα πλεονεκτήματά τους (Γεωργακόπουλος, 1997).

Παλαιότερα, κατά τον 18ο αιώνα, είχε υποστηριχθεί η ιδέα ενός ενιαίου φόρου, η οποία δεν μπόρεσε να τύχει πρακτικής εφαρμογής. Έτσι, οι φυσιοκράτες πρότειναν την εισαγωγή του ενιαίου φόρου επί της εγγείου προσόδου, ενώ αργότερα, προτάθηκε από άλλους δημοσιονόμους ενιαίος φόρος επί του κεφαλαίου επί της ενεργείας, ο οποίος θα αντικαθιστούσε τους λοιπούς. Με την πάροδο του χρόνου άλλοι συγγραφείς και δημοσιονόμοι τάχθηκαν υπέρ της εισαγωγής ενός ενιαίου φόρου εισοδήματος ή ενός γενικού φόρου που θα επιβαλλόταν στο καταναλισκόμενο μόνο εισόδημα και όχι του αποταμιευμένου. Στην Ελλάδα όμως, ως γνωστό, υφίσταται ενιαίος φόρος εισοδήματος (φυσικών προσώπων αφενός και νομικών προσώπων αφετέρου), που όμως δεν έχει την έννοια του εξεταζόμενου ενιαίου φόρου, διότι στο ελληνικό φορολογικό σύστημα υπάρχουν και άλλοι.

1.7.2 Σύστημα Πολλαπλής Φορολογίας

Παρά το γεγονός ότι η ιδέα του ενιαίου φόρου είναι πολύ ελκυστική, γιατί η φορολογική νομοθεσία θα είναι απλούστερη, τα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης του ενός φόρου θα είναι μικρότερα, η ενόχληση των φορολογούμενων θα είναι μικρότερη κ.λπ. Εν τούτοις, για να είναι αποδοτικός σε έσοδα ο ένας φόρος, θα πρέπει να έχει πολύ υψηλό συντελεστή και συνεπώς θα είναι δυσβάστακτος. Επομένως, τα διάφορα κράτη εφαρμόζουν περισσότερους του ενός φόρους, δηλαδή εφαρμόζουν σύστημα πολλαπλής φορολογίας. Στην περίπτωση αυτή οι φόροι πρέπει να έχουν επιλεγεί καλώς, ώστε όχι μόνο να αποτελούν αρμονικό σύνολο (σε μια υγιή όμως φορολογική αρχή δεν πρέπει να υπάρχει μεγάλος αριθμός φόρων αλλά λίγοι και αποδοτικοί) ώστε και η ταμιευτικότητα να εξυπηρετείται μέσω της φορολογικής αξιοποίησεως παντός στοιχείου φοροδοτικής ικανότητας και η ενόχληση των φορολογούμενων να είναι όσο το δυνατόν μικρότερη, αλλά να εξυπηρετούνται και οι σκοποί οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. (Κοψιάτης, 2009)

1.7.3 Πολλαπλή Φορολογία υπό στενή έννοια

Υπό στενή έννοια, πολλαπλή φορολογία είναι η κατ' επανάληψη φορολόγηση του ίδιου αντικειμένου (π.χ. Κράτος, Δήμος). Εσωτερική πολλαπλή φορολογία λαμβάνει χώρα στην περίπτωση κατά την οποία το αυτό αντικείμενο φορολογείται από την ίδια φορολογική αρχή σε δύο διαφορετικούς φορολογούμενους (π.χ. Ανώνυμη Εταιρία). Το ίδιο φορολογικό αντικείμενο φορολογείται επανειλημμένα από τον ίδιο φορολογούμενο από την ίδια φορολογική αρχή ,ενώ δημιουργεί φορολογικές ανισότητες γιατί τα άτομα ορισμένου εισοδήματος ή περιουσίας, φορολογούνται βαρύτερα από άλλα άτομα της ίδιας εισοδηματικής ή περιουσιακής κατάστασης.

1.7.4 Η σκοπιμότητα συνύπαρξης πολλών φόρων

Όλοι οι φόροι, ακόμη και εκείνοι οι οποίοι προκαλούν μείωση των ιδιωτικών περιουσιών καταβάλλονται από το καθαρό εγχώριο προϊόν, δηλαδή με όλους τους φόρους το Κράτος και οι άλλοι φορείς Δημοσίων οικονομιών συμμετέχουν στη διανομή του καθαρού εγχώριου προϊόντος καθότι λαμβάνουν ένα μέρος από τα συνολικώς παραγόμενα αγαθά και υπηρεσίες. Η πολλαπλή φορολογία είναι το μέσο με το οποίο επιτυγχάνεται η συμφιλίωση των αντιμαχόμενων σκοπών του φόρου και η καλύτερη εξυπηρέτηση καθενός από τους σκοπούς αυτούς. Επίσης επιτυγχάνεται μεταξύ άλλων η κατανομή των φορολογικών βαρών κατά τρόπο ανταποκρινόμενο προς την αρχή της μετρήσεως. Τούτο συμβαίνει σε περιορισμένο βαθμό, για το λόγο ότι το σύστημα της πολλαπλής φορολογίας μπορεί να καθίσταται τεχνικώς δυνατό να φορολογηθούν οι μικροί και οι μεγάλοι εισοδηματίες (να φορολογηθούν όχι μόνο οι πραγματοποιούντες εισόδημα), αλλά και οι κάτοχοι περιουσίας και γενικώς να ληφθούν υπόψη η φοροδοτική ικανότητα του καθενός και το μέγεθος αυτής από να διαφεύγουν εντελώς της φορολογίας και άλλες να υφίσταντο μικρή φορολογική επιβάρυνση δυσανάλογη προς τη φοροδοτική ικανότητα αυτών, όπως θα συνέβαινε σε ορισμένες εισοδηματικές τάξεις υπό το σύστημα του ενιαίου φόρου. (Κοψιαύτης, 2009)

1.7.5 Πλεονεκτήματα Πολλαπλής Φορολογίας

Όσον αφορά την ταμειυτική λειτουργία των φόρων αυτή εξυπηρετείται μέσω της πολλαπλής φορολογίας. Οι λόγοι οι οποίοι συνηγορούν υπέρ αυτής είναι ότι καθίσταται εφικτή η φορολογική αξιοποίηση παντός στοιχείου φοροδοτικής ικανότητας και η φορολογική επιβάρυνση όσων έχουν φοροδοτική ικανότητα. Ακόμη εξυπηρετεί τον ταμειυτικό σκοπό του φόρου και για το λόγο αυτό ότι με αυτή, εξουδετερώνεται η

φοροδιαφυγή σε ένα φόρο (π.χ. φόρο εισοδήματος) με την ταυτόχρονη υποβολή του φορολογούμενου σε άλλους φόρους (π.χ. τους φόρους κατανάλωσης, τους φόρους πολυτέλειας, τους φόρους επί συναλλαγών κ.λπ.) ή ακόμη ελέγχεται η φοροδιαφυγή σε ένα φόρο, π.χ. στο φόρο εισοδήματος δια της παραλλήλου λειτουργίας ενός άλλου φόρου π.χ. του ετήσιου φόρου περιουσίας. Όσον αφορά την κοινωνικοοικονομική λειτουργία του φόρου, αυτή εξυπηρετείται επίσης μέσω πολλαπλής φορολογίας, διότι καθιστά τεχνικώς δυνατή την εξυπηρέτηση περισσότερων επιμέρους σκοπών οικονομικής πολιτικής και καθιστά τη δυνατή και πληρέστερη εξυπηρέτηση ενός έκαστου ποσού. Όσον αφορά την κοινωνικοπολιτική λειτουργία του φόρου, ο σκοπός της καταπολέμησης της εισοδηματικής ανισότητας εξυπηρετείται πληρέστερα όταν λειτουργούν πολλοί φόροι παρά όταν υπάρχει μόνο ένας. Γενικά για να είναι κοινωνικά αποδεκτό ένα φορολογικό σύστημα θα πρέπει να διέπεται από ορισμένες αρχές. Οι αρχές αυτές ενδείκνυται να λαμβάνουν υπόψη σε κάθε φορολογική μεταρρύθμιση, ώστε το φορολογικό σύστημα να βελτιώνεται διαχρονικά και να συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας.

Οι κυριότερες ιδιότητες είναι:

1. Απλότητα και χαμηλό κόστος (διαχειριστικό – κοινωνικό) – ευκαμψία και σταθερότητα του φορολογικού συστήματος
2. Ενίσχυση των κινήτρων για εργασιακή αποταμίευση – επένδυση και υποβοήθηση αποδοτικής χρησιμοποίησης και κατανομής των πόρων
3. Δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος

4. Σύγκλιση του εθνικού φορολογικού συστήματος προς τα φορολογικά συστήματα των χωρών του εξωτερικού με τις οποίες έχει αναπτύξει σχέσεις μια χώρα

Η ιεράρχηση αυτών των αρχών είναι βέβαια, πρόβλημα πολιτικής επιλογής.

(Θ.Γεωργακόπουλος, Π.Πάσχου, 2003)

Κεφάλαιο 2^ο

Φορολογία κατανάλωσης

2.1 Ρυθμιστικοί φόροι κατανάλωσης

Οι φόροι αυτοί επιβάλλονται με σκοπό να διορθώσουν την κατανομή των πόρων. Έτσι, επιβαρύνουν ορισμένα αγαθά που οι φορείς της δημοσιονομικής πολιτικής επιθυμούν να μειώσουν την κατανάλωσή τους. Τέτοια αγαθά είναι όσα προκαλούν εξωτερικές επιβαρύνσεις στο κοινωνικό σύνολο και ο μηχανισμός των τιμών δεν μπορεί να τα παράγει στην ποσότητα που επιθυμεί το κοινωνικό σύνολο, αλλά οδηγεί σε παραγωγή μεγαλύτερη. Για να περιορίσουν την ποσότητα των αγαθών αυτών, ώστε να εξισωθεί με εκείνη που επιθυμεί το κοινωνικό σύνολο, οι φορείς δημοσιονομικής πολιτικής τα επιβαρύνουν με υψηλό φόρο κατανάλωσης, ώστε να αυξηθεί σημαντικά η τιμή τους και να μειωθεί η ζήτησή τους και, κατά συνέπεια, η παραγωγή τους. Τέτοιοι φόροι επιβάλλονται συνήθως στα τσιγάρα, στα οινοπνευματώδη ποτά κ.α. Και επειδή τα αγαθά αυτά είναι ανελαστικά, οι φόροι αποφέρουν συνήθως σημαντικά

ποσά εσόδων, αλλά κατανέμουν το φορολογικό βάρος άδικα, γιατί επιβαρύνουν τις ευρύτερες κοινωνικές τάξεις που καταναλώνουν τα αγαθά αυτά.

2.2 Ανταποδοτικοί φόροι

Επιβάλλονται συνήθως με βάση την αρχή του ανταλλάγματος και καλύπτουν ορισμένα αγαθά, που το όφελός τους μπορεί να διαιρεθεί και επιπλέον η κοινωνία θεωρεί ως δίκαιη την επιβάρυνση των πολιτών με βάση το ειδικό όφελος που αποκομίζει καθένας από τα αγαθά αυτά. Κλασικό παράδειγμα τέτοιου φόρου αποτελεί ο ειδικός φόρος που επιβάλλεται στην κατανάλωση υγρών καυσίμων. Ο φόρος αυτός επιβάλλεται με βάση την αρχή του ανταλλάγματος και αποβλέπει στην κατανομή του κόστους κατασκευής των δρόμων μεταξύ των πολιτών, ανάλογα με το όφελος που αποκομίζει κάθε άτομο από τη χρήση των δρόμων, το οποίο, κατά τεκμήριο, πρέπει να είναι ανάλογο με την ποσότητα υγρών καυσίμων που καταναλώνει.

2.3 Φόροι πολυτελείας

Οι φόροι αυτοί επιβάλλονται συνήθως σε ορισμένα προϊόντα, που θεωρούνται είδη πολυτέλειας και έχουν σκοπό να μειώσουν την αντίστροφη προοδευτικότητα των έμμεσων φόρων, γιατί επιβάλλονται σε είδη που καταναλώνονται περισσότερο από υψηλότερες εισοδηματικές τάξεις. Είναι φανερό ότι οι φόροι αυτοί παρεμβαίνουν και διαστρεβλώνουν τις προτιμήσεις των και κατά συνέπεια εμποδίζουν την πραγματοποίηση άριστης κατανομής των πόρων. Η παρέμβαση όμως αυτή είναι πολλές φορές επιθυμητή, κυρίως στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, γιατί η βαριά φορολόγηση των ειδών πολυτέλειας περιορίζει την καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών και ένα μέρος της είναι πιθανό να αποταμιεύεται και να αυξάνει την προσφορά διαθέσιμων

πόρων για επένδυση. Επιπλέον, οι ειδικοί αυτοί φόροι οδηγούν, πολλές φορές, σε αποκλίσεις από την οριζόντια και κάθετη φορολογική ισότητα, γιατί είναι δυνατό δύο άτομα με την ίδια φοροδοτική ικανότητα να επιβαρύνονται με διαφορετικό ποσό φόρου, επειδή έχουν απλώς διαφορετικές προτιμήσεις. Και επίσης άτομα με διαφορετική φοροδοτική ικανότητα, αλλά με τις ίδιες προτιμήσεις μπορεί να επιβαρύνονται με το ίδιο βάρος.

2.4 Ειδικοί Φόροι κατανάλωσης. Χαρακτηριστικά των Ε.Φ.Κ.

Οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης επιβάλλονται συνήθως σε ορισμένα μόνο προϊόντα και έχουν ως βάση άλλοτε την αξία και άλλοτε την ποσότητα των προϊόντων αυτών. Για την επιβολή των φόρων αυτών, που συνήθως εφαρμόζονται με συντελεστές πολύ υψηλότερους από τους συντελεστές των γενικών φόρων κατανάλωσης, χρησιμοποιούνται διάφορα επιχειρήματα και ανάλογα με τα επιχειρήματα αυτά διακρίνουμε τις επόμενες κατηγορίες ειδικών φόρων. Οι Ειδικοί Φόροι Κατανάλωσης εντάσσονται στους έμμεσους – επιρριπτόμενους φόρους. Επιβάλλονται σε επιλεγμένα προϊόντα σε αντίθεση με το Φ.Π.Α. που επιβάλλεται σε όλα σχεδόν τα προϊόντα και υπηρεσίες. Οι έμμεσοι αυτοί φόροι προβλέπονται από τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εναρμονίστηκαν σε κοινοτικό επίπεδο από 1.1.1993 με την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και την κατάργηση των ενδοκοινοτικών συνόρων. Στα πλαίσια αυτά θεσπίστηκαν εναρμονισμένοι μηχανισμοί για την επιβολή του φόρου, κοινοί κανόνες για την κατοχή, την κυκλοφορία και τους ελέγχους των αγαθών που υπόκεινται σε Ε.Φ.Κ. αλλά και ελάχιστοι συντελεστές φορολογίας. Με Ε.Φ.Κ. επιβαρύνονται τα ενεργειακά προϊόντα και ηλεκτρική ενέργεια, τα βιομηχανοποιημένα καπνά, η αιθυλική αλκοόλη και τα αλκοολούχα ποτά σε όλα τα Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιβάλλονται

τόσο στα προϊόντα που παράγονται στο εσωτερικό της χώρας όσο και σε αυτά που προέρχονται από άλλα Κράτη-Μέλη της Ε.Ε. ή εισάγονται από Τρίτες Χώρες. Το κύριο χαρακτηριστικό αυτού του φόρου είναι ότι καταβάλλεται όταν τα εμπορεύματα τίθενται στην κατανάλωση . Στις περισσότερες των περιπτώσεων, με τον Ε.Φ.Κ. βεβαιώνεται και εισπράττεται κατά την ίδια χρονική στιγμή ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) καθώς και κάθε άλλη σχετική επιβάρυνση.

Στην Ελλάδα επιβάλλονται ειδικοί φόροι στα τσιγάρα και τα άλλα προϊόντα καπνού, στην μπίρα, στο οινόπνευμα και τα οινοπνευματώδη ποτά και στα υγρά καύσιμα. Επίσης, επιβάλλονται διάφοροι άλλοι φόροι που μπορεί να θεωρηθούν ειδικοί, γιατί καλύπτουν μια σχετικά μικρή κατηγορία από ομοειδή προϊόντα, όπως τα τέλη ταξινόμησης των αυτοκινήτων, τα τέλη κυκλοφορίας, διάφοροι φόροι που επιβάλλονται στην ψυχαγωγία κ.α. Οι κυριότεροι φόροι ειδικής κατανάλωσης στην Ελλάδα είναι οι εξής:

- *Φόρος Καπνού.* Με το Ν. 1439/1984 εναρμονίσθηκε το ελληνικό σύστημα φορολογίας τσιγάρων και άλλων προϊόντων καπνού με αυτό που ισχύει στις χώρες της Ε.Ε. Έτσι, δημιουργήθηκε ένα μικτό σύστημα φόρου που αποτελείται από ένα πάγιο στοιχείο (συντελεστής κατά ποσότητα) και ένα αναλογικό (συντελεστής κατ' αξία). Η συνολική φορολογική επιβάρυνση υπολογίζεται ότι ξεπερνά το 60% της αξίας των τσιγάρων.
- *Φόρος υγρών καυσίμων.* Επιβάλλεται στη βενζίνη, το πετρέλαιο, το προπάνιο, το μίγμα προπανίου και βουτανίου και την άσφαλτο οδοστρωσίας. Ο φόρος υπολογίζεται με συντελεστές κατά μονάδα προϊόντος (ευρώ/λίτρο), οι οποίοι

διαφέρουν σημαντικά ανάμεσα στα διάφορα επιμέρους καύσιμα.

Κεφάλαιο 3^ο

Φορολογία Εισοδήματος

Ο φόρος εισοδήματος όπως γίνεται σαφές και από το όνομά του είναι ο φόρος ο οποίος επιβαρύνει το ετήσιο σύνολο των αποδοχών των φυσικών και νομικών προσώπων ανεξαρτήτου πηγής προέλευσης όπως για παράδειγμα εργασία, εταιρεία, ακίνητα, μετοχές, τόκους κ.λ.π. Ο φόρος αυτός διακρίνεται σε δυο κατηγορίες σύμφωνα με την νομική μορφή της φορολογούμενης μονάδας στην οποία επιβάλλεται ο φόρος επί του εισοδήματός της. Οι δύο κατηγορίες είναι:

- Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων (ΦΕΦΠ)
- Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων (ΦΕΝΠ) ή φόρος επί των κερδών των Ανώνυμων εταιρειών.

Ο φόρος επιβάλλεται επί του συνολικού καθαρού εισοδήματος, το οποίο προκύπτει στην Ελλάδα εφόσον η φορολογούμενη μονάδα κατοικεί μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα. Ως χρόνος απόκτησης του εισοδήματος θεωρείται ένα πλήρες δωδεκάμηνο και συγκεκριμένα το προηγούμενο οικονομικό έτος.

Η Φορολόγηση του εισοδήματος φυσικών προσώπων ορίζεται από το Ν.Δ. 3323/55 όπως ισχύει σήμερα με διάφορες συχνές διορθώσεις, αλλαγές, συμπληρώσεις και τροποποιήσεις. Τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου κώδικα φορολόγησης είναι:

1. Η φορολογία είναι υποχρεωτική, κάθε πολίτης έχει την υποχρέωση να υπόκειται στο φόρο με ελάχιστες και περιορισμένες εξαιρέσεις φορολογικών απαλλαγών για λόγους γενικότερης κοινωνικής πολιτικής.

2. Ο φόρος ο οποίος επιβαρύνει τα φυσικά πρόσωπα είναι προσωπικός και προοδευτικός. Επιβάλλεται επί του συνολικού εισοδήματος κάθε προσώπου και κάθε πολίτης συνεισφέρει ανάλογικά και σύμφωνα με το ύψος του εισοδήματός του. Τα φυσικά πρόσωπα δηλαδή με υψηλά εισοδήματα πληρώνουν αναλογικά περισσότερο φόρο από τα φυσικά πρόσωπα με χαμηλότερο εισόδημα.
3. Έχουμε γενίκευση του συστήματος της προκαταβολής του φόρου. Με τον τρόπο αυτό αντιμετωπίζεται ο πληθωρισμός, ο οποίος αχρηστεύει ένα μέρος του εισοδήματος. Με το σύστημα της προκαταβολής του φόρου, ο προκαταβαλλόμενος φόρος στο τέλος συμψηφίζεται με τον φόρο της οριστικής-τελικής δήλωσης και σύμφωνα με το αποτέλεσμα χαρακτηρίζεται υποχρέωση του φορολογούμενου ως πιστωτική ή χρεωστική.
4. Οι σύζυγοι υποβάλλουν ενιαία δήλωση υποχρεωτικά και στην χώρα συγκεκριμένα στη χώρα εισοδηματικής δραστηριότητας του άρρεν συζύγου, ανεξάρτητα από την πηγή που προέρχονται τα εισοδήματά τους. Ο φόρος όμως υπολογίζεται χωριστά για κάθε σύζυγο ανάλογα με τα εισοδήματά του.
5. Καθιερώνεται κυρίως για τα φυσικά πρόσωπα ένα αφορολόγητο ποσό ως ελάχιστο όριο συντήρησης, το οποίο προσαυξάνεται ανάλογα με τα οικογενειακά βάρη που έχει ο φορολογούμενος, όπως για παράδειγμα προστατευόμενα ανήλικα και άνεργα τέκνα. Το ποσό αυτό εκπίπτει, δεν φορολογείται δηλαδή, από το συνολικό του εισόδημα.
6. Τα εισοδήματα κατατάσσονται σε διάφορες κατηγορίες και ανάλογα με την πηγή προέλευσης τους έχουν ευνοϊκή ή όχι μεταχείριση. Τα εισοδήματα που προέρχονται από εργασία (μισθωτοί, ελεύθεροι επαγγελματίες) έχουν ευνοϊκή

μεταχείριση ενώ αντίθετα, τα εισοδήματα που αποκτώνται με λιγότερο κόπο όπως αυτά που προέρχονται από το κεφάλαιο (ακίνητα, κινητές αξίες, μετοχές, κ.α.) έχουν συμπληρωματικό φόρο και υφίστανται μεγαλύτερη επιβάρυνση έως και 50%.

7. Έχουμε καθιέρωση του συστήματος παρακράτησης του φόρου στην πηγή. Αυτό εξασφαλίζει στο Δημόσιο την γρήγορη, βέβαιη και ανέξοδη είσπραξη του φόρου.
8. Επεκτείνεται ο φόρος και στα γεωργικά εισοδήματα τα οποία σύμφωνα με το νόμο 1640/19 δεν υπάγονταν στο φόρο των αναλυτικών κατηγοριών.

Πίνακας 1: Φορολογική Κλίμακα εισοδήματος από κάθε πηγή (Οικονομικό έτος 2012: Εισοδήματα φυσικών προσώπων που αποκτήθηκαν το 2011)

Κλιμάκια	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Σύνολο	
			Εισοδήματος	Φόρου
8.000	0%	0	8.000	0
4.000	10%	400	12.000	400
4.000	18%	720	16.000	1.120
6.000	24%	1.440	22.000	2.560
4.000	26%	1.040	26.000	3.600
6.000	32%	1920	32.000	5.520
8.000	36%	2.880	40.000	8.400
20.000	38%	7.600	50.000	16.000
40.000	40%	16.000	100.000	32.000
Υπερβάλλον	45%			

Το αφορολόγητο όριο προσαυξάνεται κατά 2.000€ αν ο φορολογούμενος έχει ένα τέκνο, κατά 4.000€ αν έχει δύο τέκνα, κατά 12.500€ αν έχει τρία τέκνα και κατά 2.500€ για κάθε επιπλέον τέκνο. Για νέους ηλικίας έως και 30 ετών, για συνταξιούχους άνω των 65 ετών και για ΑΜΕΑ το αφορολόγητο όριο παραμένει στις 12.000€. Το εισόδημα νομικών προσώπων για τα οικονομικά έτη 2010 και 2011 φορολογείται με αναλογικό συντελεστή (χωρίς κλίμακα και αφορολόγητο όριο) 20% για τις προσωπικές εταιρίες (Ομόρρυθμες, Ετερόρρυθμες, Αστικές κλπ.) και 25% για τις κεφαλαιουχικές εταιρίες (Ανώνυμες και Ε.Π.Ε.).

Το εισόδημα από μισθώσεις ακινήτων επιβαρύνεται επιπλέον με συμπληρωματικό φόρο 1,5% ο οποίος διαμορφώνεται στο 3% αν πρόκειται για εισόδημα από μίσθωση ακινήτου άνω των 300 τ.μ. που χρησιμοποιείται ως κατοικία. (παρ. 5 και 6 του αρ. 9 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, όπως τροποποιήθηκε από την παρ. 2 του αρ. 1 του ν. 3091.02)

Το εισόδημα από κάθε είδους μίσθωση εκτός από μίσθωση κατοικίας επιβαρύνεται επιπλέον με τέλος χαρτοσήμου 3,6%.

Πίνακας 2: Οικονομικό έτος 2011: Εισοδήματα φυσικών προσώπων που αποκτήθηκαν το 2010

Κλιμάκια	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Σύνολο	
			Εισοδήματος	Φόρου
12.000	0%	0	12.000	0
4.000	18%	720	16.000	720
6.000	24%	1.440	22.000	2.160
4.000	26%	1.040	26.000	3.200
6.000	32%	1920	32.000	5.120
8.000	36%	2.880	40.000	8.000
20.000	38%	7.600	50.000	15.600
40.000	40%	16.000	100.000	31.600
Υπερβάλλον	45%			

Πίνακας 3: Τεκμήριο Δαπάνης κατοικίας (Ιδιοκτήτης, μισθωμένης κτλ)

Εμβαδόν Κατοικίας	Ετήσια Τεκμαρτή Δαπάνη
Μέχρι 80 τ.μ.	40 ευρώ/ τ.μ.
81 - 120 τ.μ.	65 ευρώ/ τ.μ.
121 - 200 τ.μ.	110 ευρώ/ τ.μ.
201 - 300 τ.μ.	200 ευρώ/ τ.μ.
Πάνω από 300 τ.μ.	400 ευρώ/ τ.μ.

Το τελικό ποσό της τεκμαρτής δαπάνης διαμορφώνεται αφού ληφθούν υπόψη τα εξής:

- Προσαυξάνεται κατά 40% αν η τιμή ζώνης υπερβαίνει τα 2.800€/τ.μ.
- Προσαυξάνεται κατά 70% αν η τιμή ζώνης υπερβαίνει τα 5.000€/τ.μ.
- Προσαυξάνεται κατά 20% στις μονοκατοικίες
- Οι κάθε είδους βοηθητικοί χώροι προστίθενται με 40€/τ.μ.
- Υπολογίζεται στο 50% για κάθε δευτερεύουσα κατοικία.

Πίνακας 4: Ειδική εισφορά αλληλεγγύης στα Φυσικά Πρόσωπα (επί του εισοδήματος χρήσεως 2010-2014)

Κλιμάκια	Φορολογικός Συντελεστής
Μέχρι 12.000	0%
12.001 - 20.000	1% επί του συνολικού εισοδήματος
20.001 - 50.000	2% επί του συνολικού εισοδήματος
50.001 - 100.000	3% επί του συνολικού εισοδήματος
Πάνω από 100.000	4% επί του συνολικού εισοδήματος

Πίνακας 5: Φορολογική κλίμακα φόρου ακίνητης περιουσίας (Φ.Α.Π) Φυσικών προσώπων για ακίνητα που υπήρχαν την 1η Ιανουαρίου 2010

Κλιμάκια	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Σύνολο	
			Ακίνητης Περιουσίας	Φόρου
200.000	0%	0	200.000	0
300.000	0,2%	600	500.000	600
100.000	0,3%	300	600.000	900
100.000	0,6%	600	700.000	1.500
100.000	0,9%	900	800.000	2.400
4.200.000	1,0%	42.000	5.000.000	44.400
Υπερβάλλον	2%			

* Το τελευταίο φορολογικό κλιμάκιο 2% θα ισχύει μόνο για τα οικονομικά έτη 2010-2012.

Κεφάλαιο 4^ο

Φορολογία περιουσίας

4.1 Ανάλυση του Φόρου περιουσίας

Φόρος περιουσίας είναι ο φόρος αυτός που έχει σαν βάση την καθαρή περιουσιακή θέση του φυσικού προσώπου (ή της οικογένειας). Από την συνολική αξία των κάθε λογής περιουσιακών στοιχείων του φυσικού προσώπου σε συγκεκριμένη στιγμή, αφαιρούνται οι υποχρεώσεις κάθε είδους και το αποτέλεσμα που προκύπτει αποτελεί τη φορολογική βάση πάνω στην οποία υπολογίζεται ο φόρος. Κατά την θέσπιση του φόρου αυτού ορίζεται ότι φορολογούμενη μονάδα είναι το φυσικό πρόσωπο, αφού αν ο φόρος αυτός περιλάμβανε και την καθαρή περιουσιακή θέση των ανωνύμων εταιρειών και συνεταιρισμών η ίδια περιουσία θα υποβαλλόταν σε διπλή φορολογία. Ο φόρος καθαρής περιουσίας είναι ετήσιος και μπορεί να εξοπλίζεται με αναλογικό ή προοδευτικό συντελεστή ανάλογα με τις επικρατούσες αντιλήψεις σχετικά με την κατανομή του φορολογικού βάρους μεταξύ των πολιτών. Το βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα των φόρων αυτών είναι η βάση υπολογισμού τους και όχι η πηγή από την οποία προέρχονται τα χρήματα για την κάλυψη τους. Συγκεκριμένα για τον χαρακτηρισμό ενός φόρου ως φόρου περιουσίας δεν έχει σημασία αν ο φόρος αυτός πληρώνεται από το εισόδημα των φορολογουμένων ή αν απαιτείται μερική ρευστοποίηση της περιουσίας τους. Ανάλογα με την φύση και την έκταση της περιουσίας που καλύπτουν, οι φόροι περιουσίας διακρίνονται σε διάφορες κατηγορίες. Βασικά διακρίνουμε δυο κατηγορίες: α) τους φόρους κατοχής περιουσίας (φόροι καθαρού πλούτου και ονομαστικοί φόροι περιουσίας) και β) τους φόρους μεταβίβασης περιουσίας. Στην Ελλάδα φόρος μεταβιβάσεως

επιβάλλεται στην πώληση ακινήτων, πλοίων, λεωφορείων και άλλων παρόμοιων περιουσιακών στοιχείων.

Το 1975 επιβλήθηκε ένας φόρος στην ακίνητη περιουσία από το κράτος, ο οποίος όμως καταργήθηκε σύντομα. Το 1982 έγινε νέα προσπάθεια εισαγωγής φόρου στην ακίνητη περιουσία αλλά και ο φόρος αυτός καταργήθηκε αργότερα. Ένα τέλος ακίνητης περιουσίας που επιβάλλεται από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης από το 1993 και ένας φόρος ακίνητης περιουσίας που επιβλήθηκε από το κράτος πρόσφατα και καλύπτει τη μεγάλη ακίνητη περιουσία.

4.2 Πλεονεκτήματα του Φόρου περιουσίας

Τα πλεονεκτήματα των φόρων περιουσίας είναι τα εξής:

α) Η καθαρή περιουσία συμπληρώνει ορισμένες σοβαρές ανεπάρκειες του εισοδήματος ως μέτρου της φορολογικής ικανότητας. Το εισόδημα είναι ανεπαρκές μέτρο γιατί δεν μετρά τις διαφορές στη φορολογική ικανότητα μεταξύ των ατόμων που έχουν και εκείνων που δεν έχουν περιουσία, καθώς και μεταξύ των φορολογουμένων που έχουν το ίδιο εισόδημα αλλά διαφορετική περιουσία.

β) Ο φόρος καθαρής περιουσίας καλύπτει και την αυτόματη υπερτίμηση του πλούτου, που στις περισσότερες χώρες παραμένει αφορολόγητη, επειδή δύσκολα μπορεί να περιληφθεί στον ορισμό του φορολογητέου εισοδήματος. Από την άποψη αυτή, ο φόρος καθαρής περιουσίας περιορίζει ή εξαλείφει την αδυναμία του φόρου εισοδήματος να εξασφαλίσει πλήρη οριζόντια και κάθετη φορολογική ισότητα.

γ) Ο φόρος καθαρής περιουσίας δεν αποθαρρύνει, όσο ο φόρος εισοδήματος, τις επενδύσεις που συνεπάγονται υψηλούς κινδύνους που κατά κανόνα είναι οι πιο

παραγωγικές.

4.3 Μειονεκτήματα του Φόρου περιουσίας

Πολλές φορές όμως παρουσιάζονται τα εξής στοιχεία ως μειονεκτήματα των φόρων περιουσίας:

α) Ο φόρος καθαρής περιουσίας είναι άδικος, γιατί επιβαρύνει πρόσωπα που μπορεί να έχουν περιουσία η οποία δεν δίνει εισόδημα για πληρωμή του φόρου. Στην περίπτωση αυτή ο φορολογούμενος πρέπει να ρευστοποιήσει μέρος της περιουσίας για να πληρώσει το φόρο, πράγμα που μπορεί να είναι σε βάρος του αν η τιμή των περιουσιακών στοιχείων που κατέχει παρουσιάζει πτωτική τάση την περίοδο που είναι αναγκασμένος να τα πουλήσει για να πληρώσει το φόρο.

β) Στην περίπτωση του φόρου καθαρής περιουσίας παρουσιάζονται σοβαρές δυσκολίες αναφορικά με την εξακρίβωση και την αποτίμηση της φορολογητέας ύλης. Επιπλέον τα επιχειρήματα που προβάλλονται συνήθως εναντίον των φόρων περιουσίας μπορεί να ταξινομηθούν σε 3 βασικές κατηγορίες: 1) μειονεκτήματα φοροτεχνικής φύσης, 2) δυσμενείς οικονομικές επιδράσεις, 3) μειονεκτήματα από άποψη κοινωνικής δικαιοσύνης.

Κεφάλαιο 5^ο

Το φορολογικό σύστημα από το 2005 έως το 2013

5.1 Παρουσίαση Ελληνικού φορολογικού συστήματος

Η Ελλάδα φαίνεται να επηρεάζεται σαφώς από τα διεθνή πρότυπα αναφορικά με το φορολογικό σύστημα που ακολουθεί. Παγκοσμίως αλλά και εγχώρια λοιπόν, επικρατεί το σύστημα πολλαπλής φορολόγησης. Επιβάλλονται παραπάνω από ένας φόροι σε κάθε φορολογική μονάδα, προκειμένου να εξυπηρετούνται οι σκοποί του συστήματος. Αυτοί οι φόροι είναι διακριτοί και αφορούν συγκεκριμένες πτυχές της οικονομικής δραστηριότητας των μονάδων. Έτσι λοιπόν διακρίνονται σε κατηγορίες οι οποίες καθορίζονται από πέντε κριτήρια διαχωρισμού. Τα κριτήρια είναι τα εξής:

Φορολογική Βάση

1. Φόροι Σταθερού Ποσού ανά Φορολογούμενο.

Ο συγκεκριμένος φόρος αντιπροσωπεύει ίδια φορολογική επιβάρυνση ανεξαρτήτων προσωπικών και οικονομικών συνθηκών της φορολογικής μονάδας. Δεν λαμβάνεται υπόψη το περιουσιακό μέγεθος ή κάποιο εισοδηματικό κριτήριο. Κάθε πολίτης με φορολογικές υποχρεώσεις καταθέτει συγκεκριμένο ποσό (ίδιο με όλους τους υπόλοιπους), το οποίο προκύπτει από την διαίρεση των απαιτούμενων φορολογικών εσόδων με το πλήθος των φορολογούμενων πολιτών. Από το παρελθόν έχει καταβληθεί ως κεφαλικός φόρος, όμως με το πέρασμα των χρόνων και την οικονομική ανάπτυξη των κρατών, ο συγκεκριμένος φόρος μετατράπηκε και έγινε δικαιότερος και υποστηρικτικός για την οικονομική ευημερία. Τα σύγχρονα φορολογικά συστήματα αναπλάθουν τους φόρους

τους προκειμένου να αξιοποιούνται στο έπακρο προς όφελος της οικονομικής ευημερίας, προάγοντας την κοινωνική δικαιοσύνη. Το παράδοξο του συγκεκριμένου υποσυστήματος φορολόγησης είναι ότι αυτά τα σταθερά ποσά δεν έχουν καμία ουσιαστική εμπλοκή στην οικονομική διεύρυνση αλλά συμβάλλει στην συνολική διαμόρφωση των κρατικών εσόδων τα οποία συγκεντρώνονται από τις καταβολές. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι φόροι ποσού κατά φορολογούμενο είναι ουδέτεροι με την έννοια ότι δεν επηρεάζουν την κατανομή των παραγωγικών μέσων, δηλαδή τις επιλογές των φορολογούμενων μεταξύ των κατ' ιδίαν αγαθών, μεταξύ κατανάλωσης και αποταμίευσης, μεταξύ εργασιμου και ελεύθερου χρόνου κ.λπ. και αυτό, γιατί όλοι οι φορολογούμενοι πληρώνουν τελικά το ίδιο ποσό φόρου, οτιδήποτε και αν καταναλώσουν, οποιοδήποτε εισόδημα και αν πραγματοποιήσουν, οποιαδήποτε περιουσία και αν αποκτήσουν. Αποτελούν, λοιπόν, οι φόροι αυτοί το καταλληλότερο μέτρο αναφοράς, προς το οποίο συγκρίνονται, οι υπόλοιποι φόροι, προκειμένου να προσδιοριστούν οι αποκλίσεις τους από μια κατάσταση πραγμάτων, που αριστοποιεί την κατανομή των παραγωγικών μέσων. (Αιτιολογική Έκθεση, taxisnet.gr)

2. Φόροι Εισοδήματος

Η φορολογική βάση των φόρων εισοδήματος είναι γενικά το εισόδημα που πραγματοποιούν οι ιδιωτικοί φορείς από διάφορες πηγές (εργασία, εταιρεία, ακίνητα, μετοχές κ.λπ.) σε ορισμένη χρονική περίοδο, συνήθως ετήσια. Οι φόροι αυτοί αναλόγως της νομικής φύσης της φορολογούμενης μονάδας επί του εισοδήματος της οποίας επιβάλλεται ο φόρος διακρίνεται σε:

- Φόρος Ειδικών Προσώπων

Η φορολογική τους βάση συμπίπτει με το ετήσιο εισόδημα των φυσικών προσώπων – στα οποία περιλαμβάνονται και οι ιδιοκτήτες των προσωπικών εταιριών – μετά την αφαίρεση των εξόδων πραγματοποίησης του εισοδήματος και ορισμένων απαλλαγών και εξαιρέσεων.

- Φόρος Νομικών Προσώπων / Φόρος Επί των Κερδών Ανωνύμων Εταρειών

Η φορολογική βάση συμπίπτει με το σύνολο των καθαρών κερδών των Ανωνύμων Εταιριών. Στην πράξη εμφανίζονται πολλά προβλήματα στην εφαρμογή του φόρου εισοδήματος όπως:

α. το ακριβές περιεχόμενο του εισοδήματος που τελικά υπόκειται σε φορολογία

β. ο ακριβής ορισμός της φορολογούμενης μονάδας

γ. η μέθοδος φορολόγησης του εισοδήματος και

δ. ο τρόπος φορολόγησης των άστατων εισοδημάτων.

3. Φόρος Δαπάνης

Ο φόρος που επιβάλλει εδώ το κράτος εξαρτάται από την δαπάνη την οποία διενεργεί η φορολογούμενη μονάδα για την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών. Υπάρχουν πολλά είδη φόρων κατανάλωσης τα κυριότερα των οποίων είναι τα εξής:

- Προσωπικός Φόρος Επί της Δαπάνης

Ο φόρος αυτός επιβάλλεται επί της συνολικής δαπάνης την οποία διενεργεί η φορολογούμενη μονάδα. Ο φορολογούμενος υποβάλλει στην αρχή του έτους, δήλωση στη φορολογούσα αρχή για τη συνολική καταναλωτική δαπάνη του προηγούμενου έτους.

- Φόρος Επί των Προϊόντων

Οι φόροι επιβάλλονται ανά μονάδα ή κατ' αξία παραγόμενων, καταναλισκόμενων ή εισαγόμενων προϊόντων και οι οποίοι φόροι επιβαρύνουν στο σύνολο ή μερικώς τους τελικούς αγοραστές. Μια βασική διάκριση των φόρων αυτών είναι: σε εξωτερικούς, που είναι γνωστοί σαν δασμοί και επιβάλλονται σε εισαγόμενα και σε εσωτερικούς, που καλύπτουν κυρίως τα αγαθά που παράγονται και καταναλίσκονται στο εσωτερικό. Επίσης, ανάλογα με τον αριθμό των προϊόντων που καλύπτουν διακρίνονται περαιτέρω σε γενικούς φόρους δαπάνης (που επιβάλλονται σε όλα ανεξαιρέτως τα προϊόντα με ενιαίο ποσοστό επιβάρυνσης), ειδικούς φόρους δαπάνης (επιβάλλονται επί της παραγωγής ή πώλησης μόνον αγαθών ή κατηγοριών αγαθών κατ' αξία ή κατά μονάδα προϊόντος), φόρους περιουσίας, φόρους κατοχής περιουσίας. Σύμφωνα με το κριτήριο σχετικά με το φορέα υποβολής του φόρου διακρίνονται σε

α. φόρους Κεντρικής Διοίκησης

β. φόρους Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (δημοτικοί και κοινοτικοί φόροι)

γ. φόρους υπέρ Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης

Επίσης υπάρχουν οι προσωπικοί φόροι και οι απρόσωποι (ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΦΟΡΟΙ ΕΠΙ ΠΡΟΣΩΠΩΝ, ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ), άμεσοι και έμμεσοι (ΚΡΙΤΗΡΙΟ: Η ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΠΟΥ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΕΠΙΒΑΡΥΝΕΙ), τους αναλογικούς, τους προοδευτικούς και τους αντιστρόφως προοδευτικούς (ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ).

Η ελληνική νομοθεσία καθορίζει έξι κατηγορίες εισοδημάτων προς φορολόγηση, οι οποίες είναι:

- Εισόδημα από ακίνητη περιουσία, όπως γη και κτίρια
- Εισόδημα από κινητή περιουσία, όπως εισόδημα από επενδύσεις
- Εισόδημα από επιχειρήσεις
- Γεωργικό εισόδημα
- Εισόδημα μισθωτών υπηρεσιών
- Από ελεύθερους επαγγελματίες και άλλες πηγές

Το φορολογητέο εισόδημα φορολογείται με προοδευτικό φόρο που για το 2010 υπολογίζονταν σύμφωνα με την κλίμακα που παρουσιάζεται παρακάτω:

Πίνακας 6: Το φορολογητέο εισόδημα στην Ελλάδα για το έτος 2010

ΕΙΣΟΔΗΜΑ €	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ %
Ως 12.000	0
12.000 – 16.000	18
16.000 – 22.000	24
22.000 – 26.000	26
26.000 -32.000	32
32.000 – 40.000	36
40.000 – 60.000	38
60.000 – 100.000	40
100.000 και άνω	45

Πηγή: Eurostat

Η φορολογία των κερδών των επιχειρήσεων πραγματοποιείται με ένα ενιαίο φορολογικό συντελεστή όπου το 2002 ήταν 35%, ενώ μειώνονταν σταδιακά και το 2006 ήταν 29% και το 2010 24%. Για τις προσωπικές εταιρίες το ποσοστό φορολόγησης το 2010 ήταν

25%. Σημαντικές αλλαγές πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια και στο ΦΠΑ, ο οποίος ξεκίνησε το 2002 στο 19% και κατέληξε το 2010 στο 23%. Εφαρμόζεται σήμερα μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ σε εφημερίδες, βιβλία και θέατρα, ενώ συντελεστής 13% εφαρμόζεται σε τρόφιμα, μη αλκοολούχα ποτά, την ηλεκτρική ενέργεια, το νερό, τις επισκευές παλαιών σπιτιών, τα εισιτήρια, τα φάρμακα, τα λιπάσματα κ.α.

5.2 Φορολογικά συστήματα της Ευρώπης

Για την σωστή και ορθότερη αξιολόγηση όμως ενός φορολογικού συστήματος, επιβάλλεται σύγκριση του με άλλα γειτνιάζοντα συστήματα προκειμένου να διαμορφωθεί μια πλήρης εικόνα για το φορολογικό μονοπάτι στο διεθνή χώρο. Έτσι λοιπόν μια καταγραφή των φορολογικών συστημάτων γειτονικών και συγκρίσιμων με την Ελλάδα χωρών είναι ένα ασφαλές εργαλείο για την σφαιρική αξιολόγηση της εγχώριας φορολογίας. Οι χώρες που επιλέχθηκαν είναι η Γαλλία, η Ισπανία και η Ιταλία. Αυτό που εν γένει παρατηρείται είναι ότι μετά την ολοκλήρωση της νομισματικής και οικονομικής ένωσης και την ύπαρξη της ενιαίας αγοράς, η ευρωπαϊκή κοινότητα επιδιώκει να καλύψει νέους στόχους που αφορούν την φορολογία ανάμεσα στα κράτη μέλη. Οι στόχοι αυτοί αναφέρονται σε γενικά θέματα για την φορολογία, αφού το φορολογικό σύστημα κάθε κράτους αποφασίζεται από τις κυβερνήσεις των κρατών, αν και επιδιώκεται η φορολογική εναρμόνιση των χωρών της κοινότητας.

Στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ένωσης η ύπαρξη μειωμένων συντελεστών φορολόγησης του κεφαλαίου από κάποια κράτη μέλη, αυξάνει τον φορολογικό ανταγωνισμό των κρατών μελών, αφού γίνονται πόλοι έλξης των ξένων κεφαλαίων. Από τον φορολογικό

ανταγωνισμό τα περισσότερα κράτη της κοινότητας έχουν μειωμένα φορολογικά έσοδα (ΙΣΤΑΜΕ, 2006).

5.2.1 Το Φορολογικό σύστημα στη Γαλλία

Στη Γαλλία το φορολογικό σύστημα προσανατολίζεται στην καθαρή παραγωγή εισοδήματος από όποιον και αν προέρχεται. Συνεπώς η γαλλική κυβέρνηση φορολογεί όλα εκείνα τα εισοδήματα τα οποία παράγονται εντός των εγχωρίων συνόρων της. Έτσι λοιπόν στη Γαλλία φορολογείται κάθε πρόσωπο το οποίο παράγει εισόδημα ή λαμβάνει αποδοχή ανεξαρτήτως διαστήματος δραστηριότητας η μόνιμης διαμονής, ακόμη και οι μη κάτοικοι της χώρας φορολογούνται κανονικά. Το κριτήριο λοιπόν στη συγκεκριμένη χώρα για την φορολόγηση εισοδημάτων είναι ο τόπος παραγωγής τους. Οι μόνιμοι κάτοικοι φορολογούνται βάσει της γαλλικής νομοθεσίας για κάθε μορφή εισοδήματος που παράγουν στη χώρα αλλά και εκτός αυτής, εισόδημα περιουσιακά στοιχεία κ.α.. το οικονομικό φορολογικό έτοςδ για τα φυσικά πρόσωπα διαμορφώνεται όπως και στην Ελλάδα από την 1/1 έως 31/12 του ίδιου έτους. Η κλίμακα που ακολουθείται είναι προοδευτική και διαμορφώνεται όπως αναγράφεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7: Προοδευτική Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος Γαλλίας

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
εώς 5963	0,00%
5963 - 11896	5,50%
11896 - 26420	14,00%
26420 - 70830	30,00%
70830 και άνω	41,00%

Πηγή: Eurostat

Από τον παραπάνω πίνακα λοιπόν γίνεται σαφές ότι τίθεται ένα ελάχιστο όριο καταβολής φόρου. Συνεπώς η ύπαρξη εισοδήματος καθιστά αυτόματα ελάχιστη κατάβολή της τάξης των 340,87 ευρώ. Για εισοδήματα από 250.000€ έως 500.000€ επιβάλλεται πρόσθετος φόρος 3% για εισοδήματα αυτής της ζώνης, και για τα εισοδήματα πάνω από 500.000€ πρόσθετος φόρος με συντελεστή 4%. Από τη άλλη όμως αξίζει να αναφερθούν τα φορολογικά νομοθετήματα επί των κερδών των επιχειρήσεων, τα οποία ανέρχονται από 15% έως 33,1%. Επιπλέον από το σύστημα δεν εκλείπει ο ΦΠΑ ο οποίος είναι 19,6% ενώ οι μειωμένοι 5,5% και 2,1% και επιβάλλονται σε αγαθά και υπηρεσίες ανάλογα την φύση τους και την χρήση τους. Τέλος οι φόροι επί των περιουσιακών στοιχείων στη Γαλλία υπάρχουν αλλά δεν χαρακτηρίζονται ως ειδικοί, ανήκουν στο συνολικό σχέδιο φορολογίας των προσώπων και όχι μόνο της κοινωνίας. Οι αλλαγές αυτών των φόρων τα τελευταία χρόνια είναι αρκετές και ο παρακάτω πίνακας περιγράφει την εξέλιξη τους.

Πίνακας 8: ΦΠΑ Γαλλίας

ΕΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ	ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
2002	2,1% - 5,5%	19,60%
2012	2,1% - 5,5% - 7%	19,60%

Πηγή: Eurostat

Ο μειωμένος φόρος προστιθέμενης αξίας εφαρμόζεται σε προϊόντα και υπηρεσίες με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Χαρακτηριστικά ο συντελεστής ύψους 2,1% επιβαρύνει κάποια φάρμακα τα οποία συνταγογραφούνται από το γαλλικό εθνικό σύστημα ασφάλισης. Από την άλλη τα γεωργικά προϊόντα, τρόφιμα, βιβλία, εφημερίδες, μη συνταγογραφούμενα φάρμακα, νερό και ξενοδοχειακές παροχές διαμονής φορολογούνται με συντελεστή 5,5%. Οι μοναδικές υπηρεσίες απαλλασσόμενες του ΦΠΑ είναι οι εκπαιδευτικές, ασφαλιστικές, οικονομικές και ιατρικές. Έτσι λοιπόν τα ποσά των εισπραττόμενων φόρων ως ποσοστό του ΑΕΠ της Γαλλίας διαμορφώνεται διαχρονικά ως εξής:

Πίνακας 9: Αναλογία ΑΕΠ Φόρων Γαλλίας

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	15,4	15,3	15,5	15,6	15,5	15,3	15,1	15,1
ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	11,8	11,4	11,6	11,8	12,2	11,9	11,9	10,2
ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	7,9	7,9	7,9	8	7,8	7,5	7,7	7,5
ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	2,5	2,1	2,3	2,3	2,9	2,9	2,8	1,3
ΑΛΛΟΙ	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5	1,4	1,4
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	16,2	16,4	16,2	16,3	16,4	16,2	16,2	16,6
ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ	11	11,1	11	11	11,1	10,9	11	11,2
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	4	4,1	4	4,1	4,1	4,1	4	4,1
ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
ΣΥΝΟΛΟ	43,1	42,9	43,2	43,6	43,9	43,2	42,9	41,6

Πηγή: Eurostat

Συνεπώς από την συνολική σκιαγράφιση του φορολογικού χάρτη της Γαλλίας παρατηρείται ότι οι φόροι αποτελούν το περίπου το 42% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο διαχρονικά, με το υψηλότερο ποσοστό να σημειώνεται στη δεύτερη δεκαετία του 2000. Από τις τρεις κατηγορίες των φόρων ο μεγαλύτερος όγκος εισπράξεων προέρχεται από την κοινωνική ασφάλιση. Το μεγαλύτερο μέρος επιβάρυνσης καλύπτεται από τον εκάστοτε εργοδότη οι οποίοι καλύπτουν πάνω από το 10% των συγκεκριμένων εσόδων του κράτους. Το μέρος το οποίο καλούνται να καταβάλουν οι εργαζόμενοι δεν ξεπερνά το 5% ενώ οι αυτοαπασχολούμενοι υποχρεούνται με φόρο της τάξης του 2% κατά μέσο όρο διαχρονικά.

Οι έμμεσοι φόροι, δηλαδή ο φόρος προστιθέμενης αξίας, οι φόροι κατανάλωσης, αποτελούν το 15% των κρατικών εσόδων και παραμένει διαχρονικά σταθερό το ύψος αναλογίας παρόλη τη διαχρονική αλλαγή τους ύψους των συντελεστών των έμμεσων φόρων. Οι άμεσοι φόροι φαίνεται από τον πίνακα να έχουν την μικρότερη συνεισφορά στα κρατικά ταμεία αφού κατά κύριο λόγο επιβαρύνουν τους αυτοαπασχολούμενους και τα φυσικά πρόσωπα. Οι επιχειρήσεις επιβαρύνονται και αυτές με άμεσους φόρους αλλά η συνολική τους συμβολή είναι μικρότερη συγκριτικά με αυτή των φυσικών φορολογούμενων μονάδων.

5.2.2 Το φορολογικό σύστημα στην Ισπανία

Άλλη μια μεσογειακή χώρα με παρόμοιες συνθήκες διαβίωσης με την ελληνική πραγματικότητα είναι η Ισπανία. Το φορολογικό έτος στην ισπανική επικράτεια αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31^η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους και το φορολογικό

σύστημα λαμβάνει υπόψη του όλα τα εισοδήματα των Ισπανών πολιτών είτε αυτά παράγονται εντός της χώρας είτε όχι. Έτσι λοιπόν από τις κυβερνητικές οδηγίες ορίζεται σαφώς ότι Ισπανός πολίτης είναι εκείνος ο οποίος διαμένει στη χώρα πάνω από μισό έτος. Η μέτρηση του έτους γίνεται με ημέρες και συγκεκριμένα το κατώτατο όριο ανέρχεται στις 182 ημέρες. Μέσω ειδικών διατάξεων συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού εξαιρούνται φορολογικής ενημερότητας εφόσον αυτοί είναι μισθωτοί με ετήσιο εισόδημα μικρότερο των 22.000 ευρώ ή φυσικά πρόσωπα με εισόδημα μικρότερο των 8.000 ευρώ. Η περίοδος δήλωσης φορολογικής ενημερότητας διεξάγεται τους τελευταίους δύο μήνες του δεύτερου τριμήνου του χρόνου, δηλαδή από 1/5 έως 30/6, ενώ τους επόμενους δύο μήνες διεξάγεται η εκκαθάριση των δηλώσεων αυτών όπου προκύπτει το χρεωστικό ή πιστωτικό υπόλοιπο για κάθε φορολογική μονάδα του κράτους. Οποιαδήποτε συναλλαγή πραγματοποιείται με το φορολογικό σύστημα διενεργείται μέσω τραπεζικών λογαριασμών χωρίς περιττή γραφειοκρατία. Η κλίμακα φορολογίας εισοδήματος του ισπανικού συστήματος παρατίθεται παρακάτω:

Πίνακας 10: Προσθετική κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος Ισπανίας

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
εώς 17707	24,00%
17707 - 33007	26,00%
33007 - 53407	37,00%
53401 - 120000	43,00%
120000 - 175000	44,00%
175000 και άνω	45,00%

Πηγή: Eurostat

Στο συγκεκριμένο σύστημα παρατηρείται η έλλειψη αφορολόγητου ορίου. Επίσης οι Ισπανοί πολίτες φορολογούνται από το πρώτο ευρώ που μπαίνει στον εισοδηματικό τους

κορβανά και το ύψος του συντελεστή είναι 24%. Συνεπώς για εισόδημα ύψους 12.000 ευρώ ο φόρος που απαιτείται να πληρωθεί είναι 2.880 ευρώ. Βέβαια όπως αναφέρθηκε και παραπάνω για να υποβληθεί κάποιος στο συγκεκριμένο σύστημα φορολόγησης επιβάλλεται η διαμονή του τουλάχιστον 183 ημέρες το χρόνο εντός της χώρας. Τα περιουσιακά στοιχεία των φυσικών προσώπων και των επιχειρήσεων δεν υπόκεινται σε φορολόγηση. Το προαναφερθέν φορολογικό σύστημα και συγκεκριμένα η επιβολή ΦΠΑ δεν αφορά τους Κανάριους Νήσους, τη Θεούτα και τη Μελγία. Η διαχρονική πορεία των συντελεστών ΦΠΑ στην ισπανική επικράτεια διαμορφώνεται ως εξής:

Πίνακας 11: ΦΠΑ Ισπανίας

ΕΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ	ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
2002	4% - 7%	16,00%
2010	4% - 8%	18,00%

Πηγή: Eurostat

Ο συντελεστής 4% είναι μειωμένος και ισχύει για βασικές βιοποριστικές ανάγκες ενώ ο συντελεστής 8% εφαρμόζεται σε υπηρεσίες μεταφορών, διατροφή, τουριστικές υπηρεσίες και οικίες. Η απαλλαγή από το φόρο προστιθέμενης αξίας αφορά τις υγειονομικές υπηρεσίες, την εκπαίδευση και την ασφάλεια.

Πίνακας 12: Αναλογία ΑΕΠ – Φόρων Ισπανίας

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	11,6	11,9	12,2	12,6	12,7	12,1	10,2	9
ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	10,8	10,5	10,6	11,4	12,2	13,4	11,3	10
ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	6,8	6,6	6,4	6,6	7,1	7,7	7,5	7
ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	3,3	3,1	3,5	3,9	4,2	4,8	2,9	2,3
ΑΛΛΟΙ	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,6
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	12,1	12,2	12,2	12,1	12,1	12,2	12,3	12,4
ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ	8,8	8,9	8,8	8,8	8,8	8,9	8,9	8,7
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	2	1,9
ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	1,4	1,4	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,8
ΣΥΝΟΛΟ	33,9	33,9	34,5	35,6	36,4	37,1	33,2	30,4

Πηγή: Eurostat

Ο μέσος όρος συνεισφοράς του φορολογικού συστήματος της χώρας στο ΑΕΠ διαχρονικά είναι περίπου 35%. Μέχρι τα μέσα περίπου της πρώτης δεκαετίας του 2000 οι φόροι ακολούθησαν μια αυξητική πορεία ενώ από εκεί και μετά παρατηρείται μια αδυναμία του κράτους να εισπράξει φόρους και να αποδίδουν το ίδιο ποσοστό

συνεισφοράς στα ταμειακά διαθέσιμα. Το μέγιστο ποσοστό συμβολής έρχεται από τα φορολογικά έσοδα της κοινωνικής ασφάλισης, ύψους μεγαλύτερου του 10%. Στο παρόν φορολογικό σύστημα παρατηρείται η ίδια εικόνα με αυτή της Γαλλίας. Η μεγαλύτερη επιβάρυνση επιβάλλεται στους εργοδότες με μέσο όρο εισφορών ύψους περίπου 9%. Οι εργαζόμενοι και οι αυτοαπασχολούμενοι επιβαρύνονται με μόλις 2% περίπου. Μέσα στην πρώτη δεκαετία στα ποσοστά των έμμεσων και άμεσων φόρων παρατηρείται μια σύγκλιση με μια ταυτόχρονη αντίθετη κίνηση και των δύο κατηγοριών. Ταυτόχρονα η φορολογία εισοδήματος καταλαμβάνει το 7% περίπου του ΑΕΠ, ενώ ταυτόχρονα παρατηρείται μια μείωση των εταιρικών και επιχειρηματικών επιβαρύνσεων.

5.2.3 Το φορολογικό σύστημα στην Ιταλία

Η φορολογία στην ιταλική χερσόνησο αφορά τους κατοίκους της χώρας οι οποίοι διαμένουν εκεί πάνω από 183 ημέρες του χρόνου ή εκείνοι οι οποίοι είναι δηλωμένοι στο ληξιαρχείο. Η φορολογία επιβαρύνει παντός είδους εισόδημα το οποίο παράγεται από τους ανωτέρω είτε εντός είτε εκτός χώρας. Οι αλλοδαποί κάτοικοι οι οποίοι κερδίζουν εισόδημα στην Ιταλία φορολογούνται μόνο επί αυτού του εισοδήματος. Η φορολογία εισοδήματος στη χώρα διαμορφώνεται ως εξής:

Πίνακας 13: Προοδευτική Φορολογία Εισοδήματος Ιταλίας

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
εώς 15000	23,00%
15000 - 28000	27,00%
28000 - 55000	38,00%
55000 - 75000	41,00%
75000 και άνω	43,00%

Πηγή: Eurostat

Στην Ιταλία όπως και στην Ισπανία δεν υφίσταται κάποιο αφορολόγητο όριο ενώ η φορολογική επιβάρυνση από το πρώτο ευρώ εισοδήματος αντιστοιχεί σε συντελεστή 23%. Πιο συγκεκριμένα για εισόδημα ύψους 12.000 ευρώ ο φόρος ανέρχεται στα 2.760 ευρώ. Οι επιχειρήσεις υποχρεούνται με 27,5% επιβάρυνση επί των κερδών, ενώ υπάρχει ταυτόχρονα ένας πρόσθετος εταιρικός φόρος ύψους 5,5% ο οποίος απευθύνεται στις εξής κατηγορίες επιχειρήσεων:

- Για το εκάστοτε φορολογικό έτος τα έσοδα της υπερβαίνουν τα 25 εκατ. ευρώ.
- Επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται σε: Έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων, Παραγωγή και πώληση ηλεκτρικής ενέργειας, Δύλιση πετρελαίου, Παραγωγή και πώληση βενζίνης, Λιπαντικών και υγροποιημένου αέριο πετρελαίου, Φυσικό αέριο και υγροποιημένο φυσικό αέριο.

Τα περιουσιακά στοιχεία των πολιτών της Ιταλίας δεν υπόκεινται σε καθεστώς φορολόγησης ενώ από το σύστημα σαν σύνολο εκλείπουν οι ειδικοί φόροι. Ο συντελεστής του ΦΠΑ είναι 21% ο κανονικός και 10% και 4% οι μειωμένοι. Οι αλλαγές του ΦΠΑ στην Ιταλία την τελευταία δεκαετία περιγράφονται στον πίνακα:

Πίνακας 14: ΦΠΑ Ιταλίας

ΕΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ	ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
2002	4% - 10%	20,00%
2011	4% - 10%	21,00%

Πηγή: Eurostat

Πίνακας 15: Αναλογία ΑΕΠ Φόρων Ιταλίας

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	14,7	14,3	14,3	14,4	15,1	15	14,1	13,9
ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	14,1	14,7	13,9	13,4	14,4	15,1	15,3	15,4
ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	10,7	10,6	10,5	10,5	11	11,4	11,8	11,7
ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	2,7	2,3	2,4	2,3	2,9	3,3	3	2,4
ΑΛΛΟΙ	0,7	1,8	1,1	0,6	0,5	0,5	0,5	1,3
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	12,1	12,3	12,3	12,5	12,5	13	13,5	13,8
ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ	8,4	8,7	8,6	8,8	8,7	9	9,2	9,5
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	2,3	2,3	2,2	2,2	2,2	2,3	2,5	2,6
ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	1,4	1,4	1,5	1,6	1,6	1,7	1,8	1,8
ΣΥΝΟΛΟ	40,9	41,3	40,6	40,4	42	43	42,9	43,1

Πηγή: Eurostat

Τα κρατικά έσοδα από το ιταλικό φορολογικό σύστημα ανέρχονται στο 40% του ΑΕΠ ενώ τα τελευταία χρόνια φαίνεται να το ξεπερνούν κίελας. Μέσω των άμεσων φόρων, στους οποίους παρατηρείται ένα διαχρονικό σκαμπανέβασμα δεν επιτελείται κάποια ουσιαστική αύξηση και επιρροή των κρατικών ταμείων. Η μεγαλύτερη συνεισφορά παρατηρείται από το σύστημα φόρων οι οποίοι επιβάλλονται σε φυσικά πρόσωπα και αυτοαπασχολούμενους διαχρονικά.

Τα μεγαλύτερα έσοδα από τους άμεσους φόρους προέρχονται από τα φυσικά πρόσωπα ενώ η επιχειρηματική επιβάρυνση είναι αρκετά χαμηλότερη. Οι έμμεσοι φόροι κυμαίνονται πάνω από το 14% του ΑΕΠ.

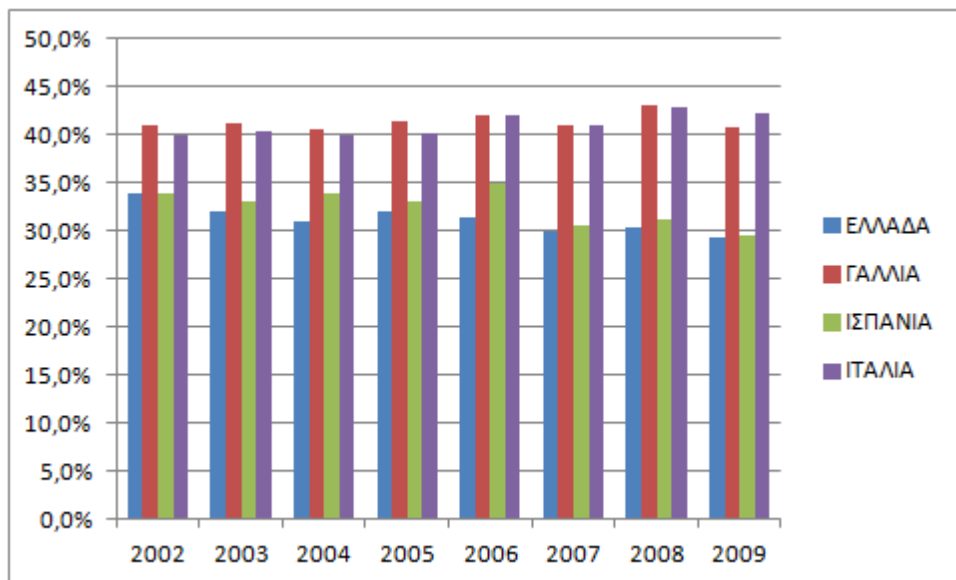
Η κοινωνική ασφάλιση είναι η τρίτη σε συνεισφορά στο ΑΕΠ κάτι το οποίο παρατηρείται μόνο στην Ιταλία. Η συνεισφορά των εργοδοτών πλησιάζει το 70% ενώ το

υπόλοιπο ποσό σχεδόν επιμερίζεται στους εργαζόμενους και τους αυτοαπασχολούμενους.

5.3 Συγκριτική παρουσίαση και κριτική θεώρηση

Η σύγκριση των φορολογικών συστημάτων των ανωτέρω ευρωπαϊκών μεσογειακών χωρών (Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία) καθίσταται δύσκολη αν αναλογιστεί κανείς το πόσο πολύπλοκα και διαφορετικά είναι μεταξύ τους. Η σύγκριση πραγματοποιείται προκειμένου να σχηματιστούν συμπεράσματα σχετικά με τις ευρωπαϊκές φορολογικές τάσεις ώστε στη συνέχεια να καταστεί δυνατό να αξιολογηθεί το ελληνικό φορολογικό σύστημα ως προς την καταλληλότητα και τη δικαιοσύνη του. Συγκριτική βάση στην παρούσα ανάλυση θα αποτελέσουν τα φορολογικά έσοδα των χωρών ως ποσοστό του ΑΕΠ τους, καθώς και οι συντελεστές οι οποίοι εφαρμόζονται στην εκάστοτε φορολογική κατηγορία.

Το σύνολο της φορολογικής βάσης κάθε κράτους ορίζεται από το σύνολο των φόρων οι οποίοι εισπράττονται σε σχέση με το ΑΕΠ του.

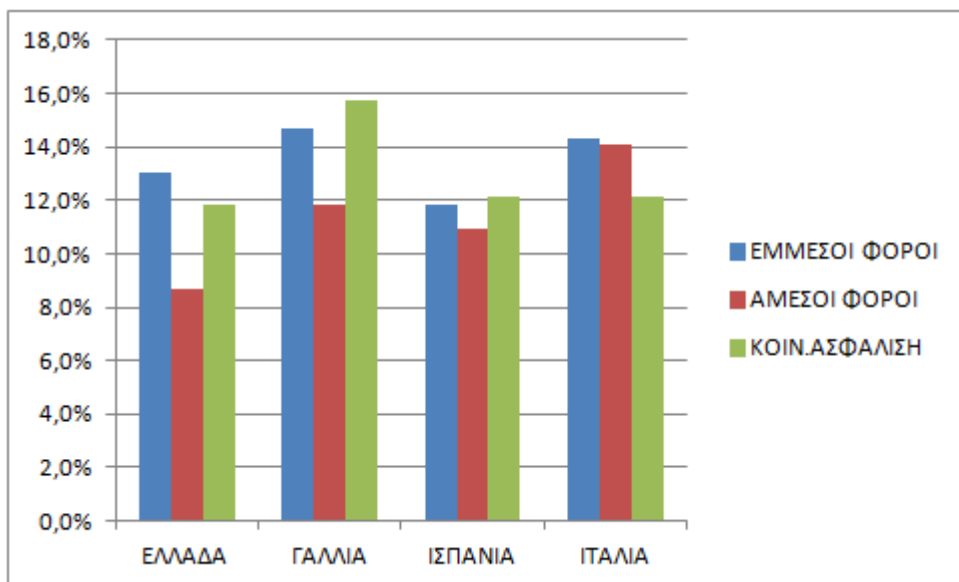

Διάγραμμα 1: Αναλογία Συνόλου Φόρων - ΑΕΠ

Πηγή: Eurostat

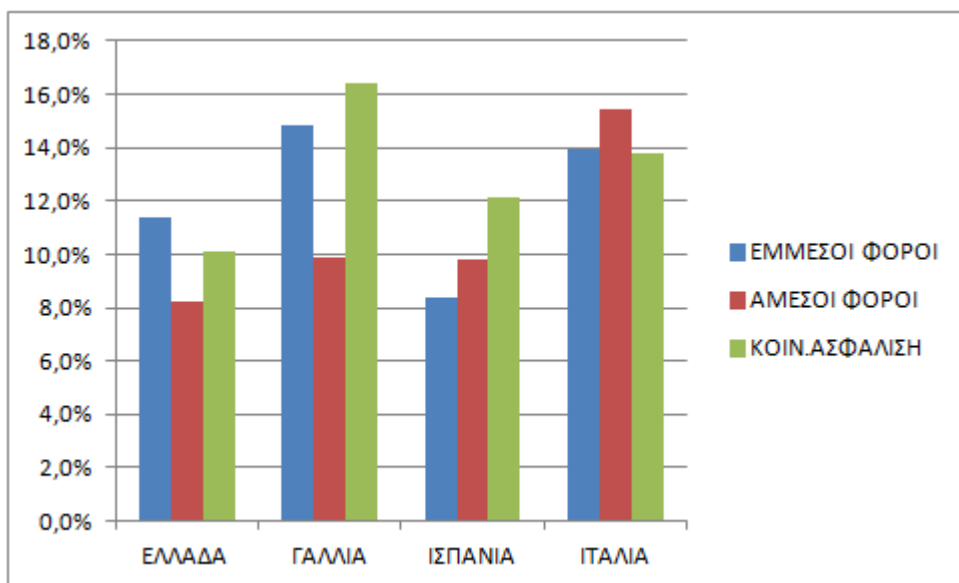
Ο μέσος όρος της φορολογικής επιβάρυνσης ως προς το ΑΕΠ, στα παραπάνω ευρωπαϊκά κράτη μέλη εμφανίζουν μια ανοδική τάση μέχρι το 2007 ενώ με την εισαγωγή της οικονομική κρίσης στα ευρωπαϊκά εδάφη το 2008 παρατηρείται μια σημαντική μείωση μέχρι το 2009. Το έτος έναρξης της μελέτης (2002) από τα όργανα της Ε.Ε., η Γαλλία παρουσιάζεται να έχει την μεγαλύτερη φορολογική επιβάρυνση με ποσοστό 43,1%, έπεται η Ιταλία, η Ισπανία και η Ελλάδα οι οποίες αναφορικά με τη φορολογική τους υποχρέωση βρίσκονται σχεδόν δέκα ποσοστιαίες μονάδες κατώτερα από την πρωτοπόρα Γαλλία. Το τελευταίο έτος παρουσιάζεται μια αλλαγή των φορολογικών βάσεων των χωρών αυτών. Οι αλλαγές εντοπίζονται στην ελληνική επικράτεια και στην Ισπανία, όπου σε σχέση με το ΑΕΠ μειώνεται αισθητά κατά δέκα ποσοστιαίες μονάδες. Αντίθετα αναφορικά με την Ιταλία παρατηρείται η μεγαλύτερη φορολογική επιβάρυνση για το ίδιο έτος προσπερνώντας ακόμα και τη Γαλλία η οποία για την επταετή μελέτη προηγούνταν και διατηρούνταν σε επίπεδα μεγαλύτερα του 40%.

Μια ακόμα εικόνα σύγκριση για τις χώρες είναι η συνολική φορολογική τους διάρθρωση. Η ανάλυση δηλαδή των φόρων ανάμεσα σε έμμεσους άμεσους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Μια γενική τοποθέτηση των ειδικών είναι ότι η έμμεση φορολογία των συστημάτων είναι κοινωνικά άδικη και δημιουργεί ανισότητες και ανισορροπίες. Η επιβάρυνση του κοινωνικού συνόλου από αυτές δεν ορίζει διαστρωματικές διακρίσεις με αποτέλεσμα ανεξαιρέτως όλοι οι πολίτες να φορολογούνται το ίδιο αγνοώντας την κοινωνική και οικονομική – εισοδηματική θέση του.

Διάγραμμα 2: Αναλογία φόρων ΑΕΠ ανά χώρα(2002)

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 3: Αναλογία φόρων ΑΕΠ ανά χώρα(2009)

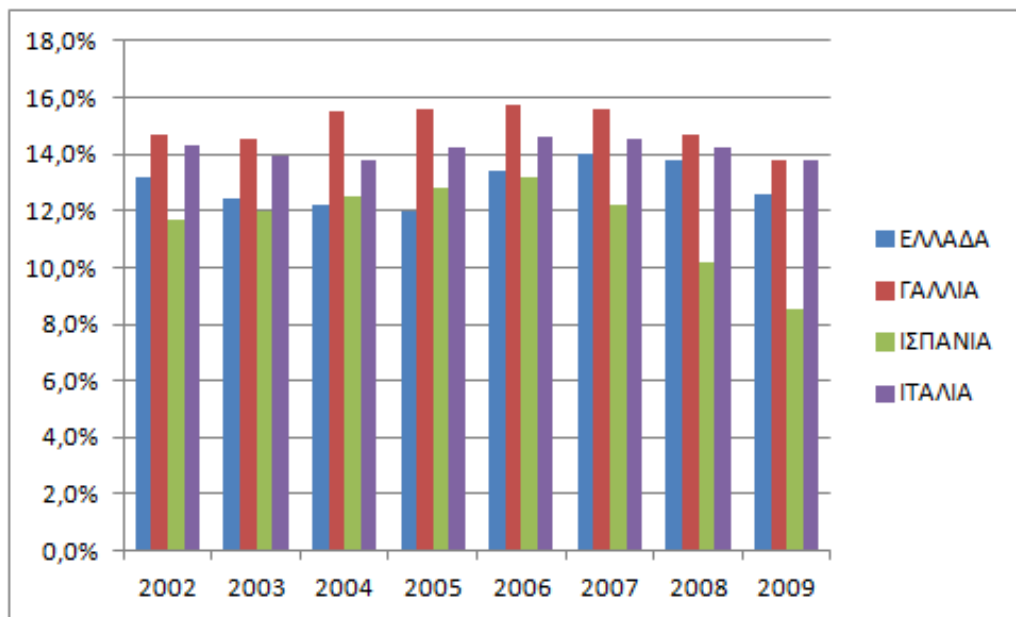
Πηγή: Eurostat (2009)

Από την συγκριτική παρουσίαση των πινάκων για το πρώτο και τελευταίο έτος της ανάλυσης αντίστοιχα γίνεται σαφές ότι η πλειονότητα των φορολογικών εισπράξεων, εξαιρουμένης της Γαλλίας, προέρχονται από έμμεσους φόρους. Η κατάσταση της

Ελλάδας κατά την ίδια περίοδο παρουσιάζει μια διαφορετική εικόνα. Γίνεται μια αισθητή μείωση στην απόδοση όλων των φόρων τα οποία εκτιμώνται σε σύνολο να βρίσκονται κάτω του μέσου όρου των κρατών που αναλύονται.

Η πορεία της Γαλλίας και τα δύο έτη δε φαίνεται ίδια με τον υπολοίπων χωρών. Οι εισφορές των κοινωνικών ασφαλίσεων αποφέρει περισσότερα έσοδα συγκριτικά με την έμμεση και άμεση φορολογία.

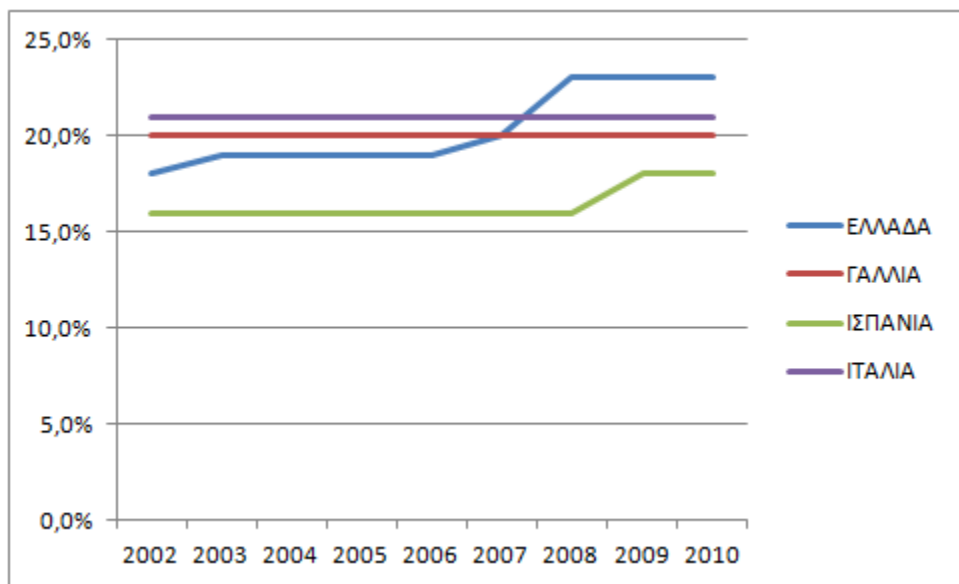
Από την άλλη σύμφωνα με μια διαχρονική μελέτη των έμμεσων φόρων στις αναφερόμενες χώρες διακρίνονται συγκεκριμένες και σαφείς διαφορές ανάμεσα στα συστήματά τους. Υψηλά ποσοστά εμφανίζει η Γαλλία και ακολουθεί η Ιταλία ενώ από Ισπανία και Ελλάδα εμφανίζονται μεσαία και μικρά ποσοστά. Πιο συγκεκριμένα η Ισπανία έχει αρκετά χαμηλά ποσοστά στο κομμάτι των έμμεσων φόρων, ενώ η Ελλάδα διαγράφει κ εκείνη μια φθίνουσα πορεία.

Διάγραμμα 4: Αναλογία έμμεσης φορολογίας ΑΕΠ χωρών

Πηγή: Eurostat

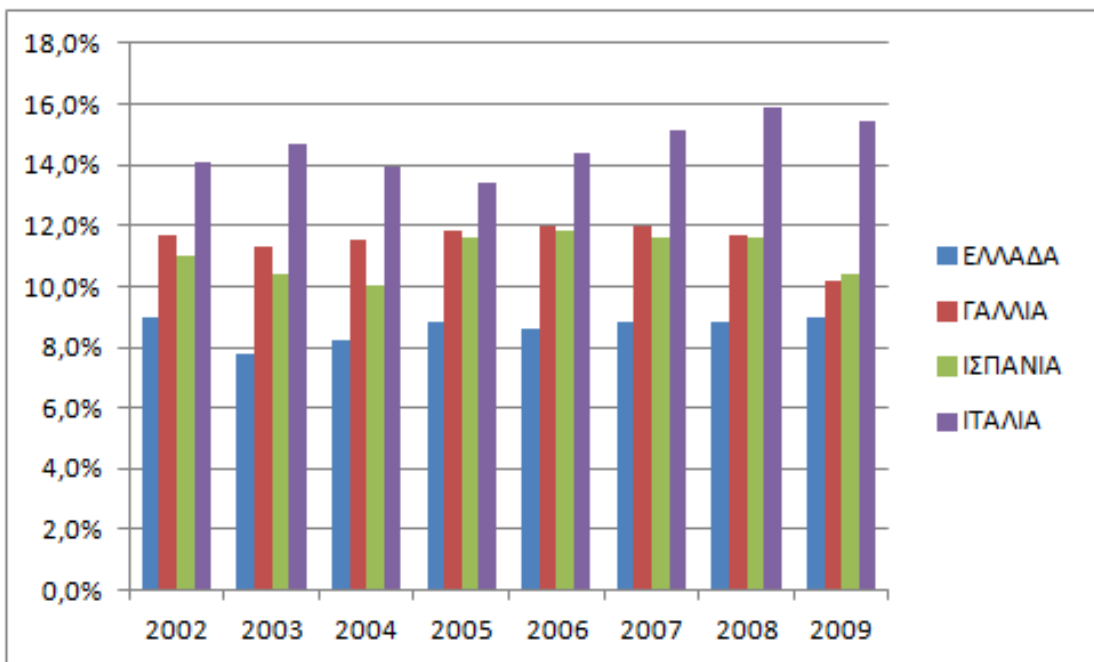
Στην κατηγορία των έμμεσων φόρων υπάγεται και ο φόρος προστιθέμενης αξίας. Ο ΦΠΑ είναι η κύρια πηγή των εσόδων της έμμεσης φορολογίας καθώς είναι εκείνος που επιβαρύνει όλα σχεδόν τα προϊόντα που διανέμονται εντός των χωρών. Η διαχρονική και συγκριτική εξέλιξη των ΦΠΑ των τεσσάρων χωρών είναι ένα ενδεικτικό πλαίσιο των τάσεων φορολόγησης σε μεσογειακές ευρωπαϊκές χώρες. Όλα τα ποσοστά είναι πολύ κοντινά και κυμαίνονται από 18% και πάνω. Πιο συγκεκριμένα όμως σε Γαλλία και Ιταλία παρατηρείται ένα σταθερά υψηλό ποσοστό φορολόγησης ενώ οι συντελεστές Ελλάδας και Ισπανίας φαίνεται να ακολουθούν ανοδική πορεία και αλλαγές μεγάλου εύρους.

Διάγραμμα 5: Διαχρονική Εξέλιξη ΦΠΑ χωρών

Πηγή: Eurostat

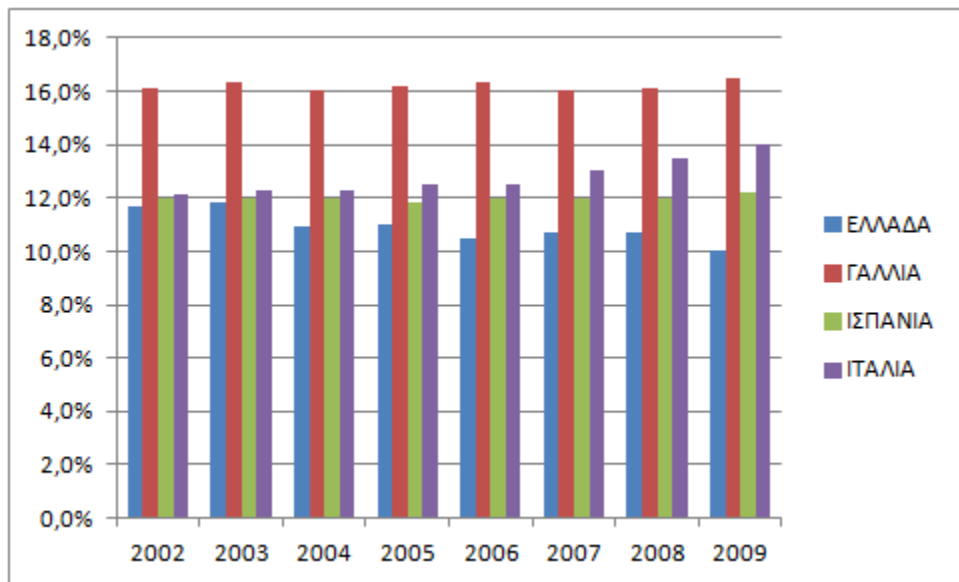
Τα τέσσερα κράτη που μελετώνται έχουν εισάγει στα συστήματά τους μεθόδους προοδευτικής φορολογίας. Οι αποκλίσεις είναι σαφείς και πολλές και εφαρμόζονται στα δηλωθέντα ετήσια εισοδήματα των φορολογούμενων μονάδων. Σαν γενική εικόνα των χωρών παρατηρείται μια σταθερότητα παρόλες τις μικρές ετήσιες αποκλίσεις. Αξίζει να σημειωθεί δε ότι οι χαμηλότερες αναλογίες εμφανίζονται στην Ελλάδα ενώ η Ιταλία εμφανίζει μακράν την υψηλότερη αναλογία ΑΕΠ και άμεσης φορολογίας.

Διάγραμμα 6: Αναλογία άμεσης φορολογίας ΑΕΠ χωρών

Πηγή: Eurostat

Αναφορικά τώρα με τα έσοδα των εργοδοτικών και γενικότερα ασφαλιστικών εισφορών η Γαλλία διακρίνεται μακράν για την υψηλή αναλογία εισπράξεων ΑΕΠ. Κατά μέσο όρο η Γαλλία διαχρονικά κινείται στο επίπεδο του 16% ενώ η Ελλάδα εκτός από τις διακυμάνσεις που εμφανίζει κυμαίνεται σε εισπράξεις τέτοιων εισφορών σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα. Η Ιταλία και η Ισπανία κυμαίνονται σε μέσα επίπεδα αν και η Ισπανία παρουσιάζει πιο σταθερή πορεία από αυτή της Ιταλίας. Οι διακυμάνσεις της Ιταλίας είναι πιο μεγάλες από έτος σε έτος και φαίνεται να έχει την τάση να φτάσει σε ποσοστά τη Γαλλία.

Διάγραμμα 7: Αναλογία κοινωνικής ασφάλισης ΑΕΠ χωρών

Πηγή: Eurostat

Οι κοινωνικοπολιτικές και οικονομικές διαφορές των χωρών που εξετάστηκαν και όχι μόνο θέτουν σαφή όρια και χάσματα μεταξύ των φορολογικών τους συστημάτων και συνηθειών. Οι ιδιαιτερότητες του κάθε συστήματος προάγουν ή αρκετές φορές εμποδίζουν την ομαλές εμπορικές και εν τέλει οικονομικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών γενικά, όχι μόνο μεταξύ των εξεταζόμενων. Τα προβλήματα και οι αντιφάσεις εμφανίζονται κυρίως μεταξύ των μελών της Ένωσης καθώς δε εκπληρώνονται οι οδηγίες περί ελεύθερης μετακίνησης κεφαλαίου, προσώπων και εμπορευμάτων εντός των ορίων της και η ευθύνη για πολλούς καταλογίζεται στις αντιξοότητες των ποικίλων και διαφορετικών φορολογικών συστημάτων.

Το παρόν ελληνικό σύστημα είναι ασαφές και δυσνόητο σε πολλές περιπτώσεις, Η απλοποίηση του προϋποθέτει τη δημιουργία ενός συστήματος από την αρχή αλλάζοντας θεμελιώδης διατάξεις. Υπάρχει μεγάλων αριθμός φόρων οι οποίοι επιβαρύνουν το κοινωνικό σύνολο. Το μεγάλο πλήθος φόρων δημιουργεί σύγχυση και το καθιστά εξαιρετικά πολύπλοκο, δεδομένου ότι η καταγραφή των φορολογικών νόμων και των απανωτών μεταρρυθμίσεων καθιστούν δύσκολη την εφαρμογή και εν τέλει την είσπραξή τους. Έτσι λοιπόν δεν επιτυγχάνεται η σωστή κίνηση των δημοσιονομικών εσόδων. Η απλοποίηση λοιπόν του ελληνικού φορολογικού συστήματος οφείλει να αποτελεί μονόδρομο για τις κυβερνήσεις προκειμένου να προαχθεί μια ευκολότερη εφαρμογή και ένα πιο αποδοτικό σύστημα εισπράξεων. Η βελτίωση του διαχειριστικού έργου των φοροεισπρακτικών μηχανισμών θα είναι πιο εύκολο και τα χρήματα θα έχουν μεγαλύτερη αξία, αφού θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν πιο γρήγορα και πιο αποδοτικά.

Η προσεκτική διαχείριση των κινήσεων σχετικά με την μεταμόρφωση του φορολογικού συστήματος είναι αναγκαία συνθήκη για την επιτυχία της προσπάθειας. Οι σταδιακές και οι εύκολα υλοποιούμενες μεταρρυθμίσεις θα εξασφαλίσουν τόσο την συμβολή όσο και την αποδοχή των φορολογούμενων μονάδων του πληθυσμού με αποτέλεσμα να βελτιώνει σε δεύτερο χρόνο και η εισπρακτική ικανότητα των μηχανισμών του κράτους. Το εσωτερικό υποσύστημα είναι εκείνο που επιτάσσει την ανάγκη να διαμορφωθεί εκ νέου πρώτο. Ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών του κράτους προς του φορολογούμενους πολίτες αλλά και των ελεγκτικών μηχανισμών του είναι απαραίτητο σκαλοπάτι για το χτίσιμο αμοιβαίας εμπιστοσύνης και δημιουργίας ενός κλίματος αποδοχής. Η δημιουργία μιας οργανωμένης υπηρεσίας θα περιορίσει φαινόμενα φοροδιαφυγής ενώ θα βελτιώσει την σχέση κράτους πολίτη καθώς θα εφαρμόζονται σωστά οι διατάξεις υπό κλίμα δικαίου και εμπιστοσύνης. Κάτι το οποίο με τη σειρά του δημιουργεί μια διαφορετική διεθνή εικόνα για την Ελλάδα καθώς ευνοεί ξένες επενδύσεις δεδομένου ότι θα υπόκεινται σε άρτιο και οργανωμένο σύστημα εισφορών.

Δεύτερο και εξίσου σημαντικό αγκάθι του ελληνικού μηχανισμού η άνιση και άδικη διανομή της φορολογικής επιβάρυνσης ανάμεσα στους πολίτες και τις διαστρωματικές κατηγορίες εισοδήματος. Το καθεστώς έμμεσης φορολογίας θέτει σχετικά υψηλούς συντελεστές φορολόγησης με αποτέλεσμα να αποτελούν το μεγαλύτερο κομμάτι των δημοσιονομικών εσόδων. Οι συνέπειες που απορρέουν από αυτό το σύστημα είναι αρνητικές για το κοινωνικό σύνολο κάτι το οποίο μεταφράζεται σε οικονομικές και πολιτιστικές ανισότητες και σε υψηλά επίπεδα ανταγωνιστικότητας. Η φορολογική

επιβάρυνση των στρωμάτων της κοινωνίας οφείλει να μεταρρυθμιστεί προκειμένου το σύστημα άμεσης φορολόγησης να συμβαδίζει σχετικά με την έμμεση αναφορικά με τις εισπράξεις. Η κατανομή των φόρων θα πρέπει να ανοικοδομηθεί προκειμένου να εξαιρεφτούν οι αποκλίσεις και οι αδικίες που δημιουργούνται κατά καιρούς από ανοργάνωτες και σπασμωδικές μεταρρυθμίσεις.

Πηγή ανισορροπιών για το ελληνικό σύστημα είναι η απουσία των προοδευτικών φόρων από την άμεση φορολογία. Από τις πολύχρονες μεταρρυθμίσεις του συστήματος έχουν διαφανεί συγκεκριμένα κενά τα οποία σαν αποτέλεσμα έχουν

1. εκπτώσεις οι οποίες ωφελούν τις ανώτερες και ανώτατες εισοδηματικές τάξεις, οι οποίες ουσιαστικά δεν το χρειάζονται.
2. μεγάλος αριθμός αυτοτελών εισοδημάτων φορολογούμενων υπό ενιαίο συντελεστή.
3. απαλλαγές μόνο για κοινωνικούς λόγους
4. φοροδιαφυγή

Επιπρόσθετο πρόβλημα για το σύστημα είναι η ταυτοποίηση της φορολογικής βάσης. Η φορολογική βάση συνεχώς διευρύνεται τα τελευταία χρόνια με ταυτόχρονη βέβαια αύξηση των εσόδων χωρίς όμως να μειώνονται η φοροδιαφυγή και η παραοικονομία στο ίδιο διάστημα. Η επιστράτευση πρακτικών οι οποίες οδηγούν στη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης με σταθερό και αργό ρυθμό θα οδηγήσει αναπόφευκτα στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνική οικονομίας ως σύνολο σε διεθνές επίπεδο.

Οι μεταρρυθμίσεις οι οποίες πραγματοποιούνται κατά τα τελευταία χρόνια έχουν συμβάλει αρκετά και σημαντικά στις προσπάθειες απλοποίησης τους συστήματος. Ως σημαντικό επίτευγμα αυτών των πολύχρονων προσπαθειών φαίνεται να είναι η μείωση του διαχειριστικού κόστους κάτι το οποίο αυξάνει την αξία των φορολογικών εσόδων. (Α. Φλώρος,2010).

Παρόλα αυτά όμως οι μεταρρυθμίσεις αυτές έχουν δοκιμαστικό χαρακτήρα και δεν είναι μόνιμες. Η εν συνεχεία επέκταση και αφομοίωση τους από το κύριο σύστημα φορολόγησης είναι απαραίτητη με την ταυτόχρονη όμως εισαγωγή αλλαγών λειτουργικού περιεχομένου.

Το σύστημα φορολογίας εισοδήματος χρειάζεται ειδική μνεία καθώς είναι όπως οφείλει ο κύριος πόρος δημοσιονομικών εσόδων. Οι σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις που έγιναν σε αυτόν τον τομέα είναι:

- Ο προσδιορισμός του εισοδήματος με συγκεκριμένο τρόπο και όχι με εξωλογιστικά τεχνάσματα, με ταυτόχρονη υποχρέωση των επιχειρήσεων να διατηρούν βιβλία κατηγοριών μέσω συγκεκριμένου λογιστικού προτύπου. (Αναστασόπουλος Ι., Φορτσάκης Θ., 2003)
- Θέσπιση δειγματοληπτικών ελέγχων, σύμφωνα με τις επιταγές της Ε.Ε και του ΟΟΣΑ. και ταυτόχρονη κατάργηση των ετήσιων επιβλέψεων των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

- Αποδεικτικό φοροδοτικής ικανότητας δεν αποτελούν πλέον τα τεκμήρια. Η κατάργηση τεκμηρίων αντίστροφης αποδοτικότητας, και εκείνων με υψηλό διαχειριστικό κόστος και κόστος συμφόρησης.
- Διακοπή εκπτώσεων και ειδικών κατηγοριών φοροαπαλλαγών. Ενίσχυση προοδευτικότητας φορολογικών υποσυστημάτων.
- Αναδιάρθρωση του αφορολόγητου ορίου.

Ο στόχος των μεταρρυθμίσεων αυτών ήταν πέρα από κάθε καχυποψία η βελτίωση των συνθηκών φορολόγησης και μια αποδοτικότερη λειτουργία των κρατικών εισπρακτικών μηχανισμών. Για την περαιτέρω βελτίωση και εξομάλυνση των αδυναμιών και ανισοτήτων οι κοινοτικές οδηγίες κρίνονται αναγκαίες προς εφαρμογή και αφομοίωση από το ελληνικό σύστημα. Μια μεγάλη σε έκταση και κατ' ουσία αναμόρφωση οφείλει να είναι προτεραιότητα των κυβερνητικών σχεδίων και της οικονομικής τους πολιτικής. Αυτό θα έχει ως απώτερο αποτέλεσμα την ασφαλή και υγιή έξοδο της χώρας στον ευρωπαϊκό ανταγωνιστικό τομέα επενδύσεων. Επίσης θα επιτευχθεί και μια εσωτερική κοινωνική και οικονομική αναμόρφωση του πληθυσμού ως σύνολο και ως μονάδες, οδηγώντας τους σε μια κοινωνία ανάπτυξης και ευημερίας.

Υπάρχει ομόφωνος προσανατολισμός στο γεγονός ότι ένα φορολογικό σύστημα οφείλει να λειτουργεί υπό το πρίσμα της δικαιοσύνης. Οι διαφωνίες όμως για το τι είναι δίκαιο και τι όχι είναι πολλές και μεγάλες. Σαν αποτέλεσμα λοιπόν των διαφωνιών αυτών είναι η δημιουργία δύο σχολών αντιμετώπισης του ζητήματος. Η «αρχή των οφελών» και η «αρχή της φοροδοτικής ικανότητας». (Φλώρος, 2010)

Η «αρχή των οφελών» υποστηρίζει πως οι φόροι με τους οποίους υποχρεούνται οι πολίτες ενός κράτους οφείλουν να πηγάζουν από οφέλη τα οποία θα αποκομίζουν από το δημόσιο μέσω αγαθών και υπηρεσιών. Η συγκεκριμένη σχολή αποδίδει στο φορολογικό σύστημα σαν έννοια, την ταυτότητα ενός παρόχου υπηρεσιών και αγαθών αντίστοιχα εκείνων του ιδιωτικού τομέα. Η στάση αυτή αποτελεί ακλόνητο επιχείρημα υπέρ της αναλογικής εισφοράς των πολιτών, ο πλούσιος πιο πολλά ο φτωχότερος πιο λίγα.

Η άλλη σχολή, η «αρχή της φοροδοτικής ικανότητας», πιστεύει ότι οι φόροι πρέπει να αποτελούν ατομική επιβάρυνση της κάθε μονάδας σύμφωνα με την εισοδηματική και όχι μόνο ικανότητα τους να ανταπεξέλθουν σε αυτή. Κάθε πολίτης θα πρέπει να καταβάλλει ανάλογες εισφορές στο κράτος, οι οποίες θα καθορίζονται από την εισοδηματική και περιουσιακή του ενημερότητα. Συνεπώς η σχολή αυτή επικαλείται δύο πτυχές της έννοιας δικαιοσύνης. Την κάθετη αλλά και την οριζόντια. Με τον όρο κάθετη δικαιοσύνη νοείται η αναλογία εισφοράς και εισοδηματικού στρώματος, ενώ με τον όρο οριζόντια εννοείται η πολίτες με το ίδιο εισοδηματικό στρώμα οφείλουν να συμβάλλουν το ίδιο στο δημόσιο ταμείο. Παρόλο τον διαχωρισμό των δύο παραπάνω λογικών είναι δύσκολο να κρίνει κανείς ποια άποψη είναι πιο δίκαιη καθώς ο υποκειμενισμός της εκάστοτε κυβέρνησης και των αρμοδίων της θα παίζει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση των συστημάτων.

Κατά συνέπεια λοιπόν όλοι συμφωνούν στο ότι δύο κύρια χαρακτηριστικά ενός συστήματος είναι η δικαιοσύνη του αλλά και η αποτελεσματικότητά του. Πολλές φορές όμως στο βωμό του κάθε χαρακτηριστικού θυσιάζεται το άλλο. Αυτό έχει αποδειχτεί από

πολύχρονες και συχνές μεταρρυθμίσεις του συστήματος βάσει των οποίων επιχειρήθηκε να λυθούν ασάφειες και αποκλίσεις αλλά το τελικό αποτέλεσμα ήταν η ανισορροπία και η μείωση της εισπρακτικής δραστηριότητας. Όπως προαναφέρθηκε οι διαφωνίες πολιτών αλλά και πολιτικών σχετικά με το τι είναι φορολογικά δίκαιο είναι ισχυρές, καθώς η σημασία που αποδίδεται από κάθε άνθρωπο είναι υποκειμενική.

Η οικονομία σαν επιστήμη και οι εκπρόσωποι της δεν μπορούν να καθορίσουν ένα στενό πλαίσιο ισορροπίας δικαιοσύνης και αποτελεσματικότητας. Το συγκεκριμένο ζήτημα θέτει ως απαραίτητη την παρουσία και άλλων επιστημών όπως η φιλοσοφία, η πολιτική επιστήμη, η κοινωνιολογία. Η οικονομία έχει την ικανότητα να δείξει ένα μονοπάτι ώστε να αποφευχθούν συγκρούσεις και να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα ενός συστήματος αλλά δυστυχώς περί δικαιοσύνης η συμβολή του είναι μηδαμινή.

Συχνά γίνεται λόγος για αναδιανομή των επιβαρύνσεων στο βωμό της δικαιοσύνης. Μια πιο δίκαιη και ουσιαστικά αποτελεσματική φορολογική αλλαγή είναι απαραίτητη να γίνει και να αποτελεί την μοναδική ενδεχομένως επιδίωξη των κυβερνητικών επιτελείων. Συμπερασματικά λοιπόν κάθε χώρα έχει συγκεκριμένα προβλήματα και ανάγκες οι οποίες αντικατοπτρίζονται στο φορολογικό σύστημα που διαμορφώνει. Το φορολογικό σύστημα φωτογραφίζει τις αρχές και τις επιταγές των κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών αποφάσεων των επικεφαλής των χωρών. Οι κινήσεις λοιπόν των αρμοδίων οφείλουν να προσανατολίζονται στην δημιουργία ενός κατάλληλου και αποδοτικού ταιριάσματος των προτεραιοτήτων, οι οποίες οφείλουν να αντικατοπτρίζουν μια ουσιαστική εξομάλυνση των αντίθετων και συγκρουόμενων στόχων. Πιο συγκεκριμένα

λοιπόν τα πεδία που χρήζουν αλλαγών και μεταρρυθμίσεων είναι ο τομέας της άμεσης φορολογίας και των κοινωνικών εισφορών ασφάλισης. Δεδομένης της αποσπασματικής δημιουργίας του συστήματος αυτού εν γένει οι ανάγκες αναδιάρθρωσης είναι πολλές. Η απλοποίηση και η πιο απόλυτη στοχοθεσία της νομολογίας κρίνεται απαραίτητη. Συνεπώς η αναδιαμόρφωση της έμμεσης φορολογίας είναι ένα μεγάλο βήμα για την δικαιότερη επιβάρυνση του κοινωνικού συνόλου. Η μετατροπή των άμεσων φόρων σε ένα πιο προοδευτικό σύστημα εισοδήματος επίσης θα ευνοούσε σημαντικά την πορεία και την οικονομική εξέλιξη των δημόσιων ταμείων. Η αναδιοργάνωση των στόχων του συστήματος επιβάλλεται προκειμένου να αντικατοπτρίζεται η θεωρητική έννοια η οποία αποδόθηκε στην αρχή. Στόχος ενός φόρου δεν είναι η αύξηση των εσόδων του κράτους αλλά η ανταπόδοση των εισφορών μέσω κρατικών υπηρεσιών και δημοσίων αγαθών προς τους πολίτες.

Ένα φορολογικό σύστημα είναι πιο αποδοτικό όταν εισπράττει συγκεκριμένα έσοδα με το ελάχιστο δυνατό κόστος για κάθε φορολογούμενο πολίτη. Αυτή η μεταβίβαση χρήματος από τον πολίτη στο κράτος, όπως αποκαλείται θεωρητικά, είναι υποχρεωτική και για αυτό το λόγο οφείλει να έχει και το μικρότερο κόστος για τον υποχρεών πολίτη.

Επιπλέον δύο συγκεκριμένα θέματα τα οποία χρήζουν μέριμνας είναι

- Οι απώλειες οι οποίες προκύπτουν από τις ασάφειες των φόρων οι οποίες επηρεάζουν τις αποφάσεις των φορολογούμενων μονάδων
- Την επιβάρυνση διαχείρισης με την οποία υποχρεώνονται οι φορολογούμενοι κατά την διαδικασία εισφοράς των υποχρεώσεών τους.

Οι μικρές και αντισταθμιζόμενες απώλειες είναι εκείνες οι οποίες κάνουν ένα σύστημα αποδοτικό και αποτελεσματικό. Σημαντικό ρόλο παίζει και η μείωση του διαχειριστικού κόστους αφού μέσω αυτού ελευθερώνονται πόροι για την κάλυψη των κοινωνικοπολιτικών στόχων των κυβερνήσεων. Η άποψη των οικονομολόγων περί δικαιοσύνης βέβαια έγκειται στον διαχωρισμό της έννοιας του μέσου και του οριακού φορολογικού συντελεστή. *«Μέσος φορολογικός συντελεστής είναι οι συνολικοί φόροι που πληρώνονται δια του συνολικού εισοδήματος ενώ ο οριακός φορολογικός συντελεστής είναι ο επιπλέον φόρος που πληρώνεται για ένα πρόσθετο ευρώ εισοδήματος.»* (Θ. Γεωργακόπουλος, 2005)

5.4 Στοιχεία του νέου φορολογικού συστήματος

Στην προσπάθεια πάταξης της φοροδιαφυγής και της τόνωσης των εσόδων η Κυβέρνηση κατέθεσε στη Βουλή το νέο φορολογικό νομοσχέδιο. Σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών, το νέο φορολογικό νομοσχέδιο είναι ένα νομοσχέδιο που προστατεύει τον συνεπή φορολογούμενο και το Δημόσιο συμφέρον ενώ ταυτόχρονα προλαμβάνει και αποτρέπει τη φοροδιαφυγή μέσω της αυστηροποίησης των ποινών για εκείνους που παρανομούν. Ταυτόχρονα, βελτιώνεται ο ελεγκτικός και φοροεισπρακτικός μηχανισμός μέσω της αναδιοργάνωσης του και δημιουργείται ένα πλαίσιο ανάπτυξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με το Υπουργείο, το νέο νομοσχέδιο είναι αυστηρό αλλά ταυτόχρονα δίκαιο και απαραίτητο για την αντιμετώπιση των παθογενειών του ήδη υπάρχοντος συστήματος. Σύμφωνα με το νέο φορολογικό νομοσχέδιο, η κλίμακα φορολογίας εισοδήματος διαμορφώνεται ως εξής:

Πίνακας 16: Κλίμακα φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2013

ΚΛΙΜΑΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2013		
Κλιμάκιο Εισοδήματος (€)	Φορολογικός Συντελεστής (%)	Φόρος Κλιμακίου (€)
0-5.000	0%	0
5.001-12.000	10%	700
12.001-16.000	18%	1.420
16.001-26.000	25%	3.920
26.001-40.000	35%	8.820
40.001-60.000	38%	16.420
60.001-100.000	40%	32.420
100.001 & άνω	45%	

Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα, το οικονομικό έτος 2013, υπήρχε αφορολόγητο όριο 5.000€ για το πρώτο κλιμάκιο⁶. Με τις νέες διατάξεις, καταργείται το αφορολόγητο.

Στη θέση του παρέχεται φόρος, ως εξής:

- για εισόδημα μικρότερο ή ίσο των 21.000€, έκπτωση φόρου 2.100€. Αν ο φόρος που προκύπτει είναι μικρότερος, θα περιορίζεται ανάλογα και η έκπτωση φόρου
- για εισόδημα άνω των 21.000€, η ως άνω έκπτωση περιορίζεται κατά 100€ ανά 1.000€ εισοδήματος και μέχρι εξαντλήσεως του ποσού των 2.100€.

Σύμφωνα με τη νέα διάταξη της παρ.4 του άρθρου1 του νέου Ν.4110/2013, εξαιρετικά το ποσό του φόρου που προκύπτει σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου9 του Κ.Φ.Ε., μειώνεται κατά 200€⁷ για τον ίδιο το φορολογούμενο και για καθένα από τα πρόσωπα που συνοικούν με αυτόν ή τον βαρύνουν εφόσον: α) Παρουσιάζουν αναπηρία 67%. Δεν

⁶ Διαμορφώνεται στα 9.000€ για νέους ηλικίας έως και 30 ετών, για τους συνταξιούχους άνω των 65 ετών και τα άτομα με ειδικές ανάγκες (ή συνταξιούχους με παιδιά με ειδικές ανάγκες

⁷ Η μείωση του φόρου κατά 200€ για τα πρόσωπα που προαναφέραμε, δεν λαμβάνεται υπόψη κατά την παρακράτηση φόρου μισθωτών υπηρεσιών. Η μείωση αυτή θα υπολογιστεί κατά την εκκαθάριση των φορολογικών δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων των δικαιούχων.

λαμβάνεται υπόψιν επαγγελματική ή ασφαλιστική αναπηρία, β) είναι ανάπηροι αξιωματικοί ή οπλίτες και παίρνουν σύνταξη από το δημόσιο τομέα γ) είναι θύματα πολέμου και λαμβάνουν σύνταξη από πολεμική αιτία δ) Παίρνουν σύνταξη από τον δημόσιο τομέα ως ανάπηροι ή θύματα εθνικής αντίστασης ή εμφυλίου πολέμου.

Ως νέο στοιχείο των τελευταίων ετών σχετικά με το φορολογικό σύστημα είναι η υποχρέωση των φορολογούμενων να συλλέγουν αποδείξεις. Η υποχρέωση συλλογής αποδείξεων αφορά μισθωτούς και συνταξιούχους και όχι τους ελεύθερους επαγγελματίες ή όσους έχουν εισοδήματα από άλλες πηγές και δεν δικαιούνται την έκπτωση φόρου. Όπως ορίζει η σχετική διάταξη νόμου, προκειμένου να διατηρηθεί ακέραιο το ποσό της μείωσης του φόρου (έως 2.100€ ανάλογα με το εισόδημα), ο φορολογούμενος απαιτείται να προσκομίσει αποδείξεις που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με τις διατάξεις των Κανόνων Απεικόνισης Συναλλαγών ή σε χώρες της Ε.Ε. για δαπάνες αγοράς αγαθών και λήψης υπηρεσιών⁸. Από την υποχρέωση συλλογής αποδείξεων, εξαιρούνται (αλλά διατηρούν το ποσό της μείωσης του φόρου) οι δημόσιοι υπάλληλοι

⁸ Η Εφορία αναγνωρίζει τις εξής αποδείξεις δαπανών: τρόφιμα, ροφήματα, αλκοολούχα και μη ποτά, καπνός, είδη ένδυσης και υπόδησης, στεγνό καθάρισμα και επιδιόρθωση ενδυμάτων, είδη επισκευής και συντήρησης κατοικίας, έπιπλα και φωτιστικά, καλύμματα δαπέδου, λευκά είδη, οικιακές συσκευές, επισκευές οικιακών συσκευών, υαλικά, επιτραπέζια σκεύη και σκεύη οικιακής χρήσης, εργαλεία, εξοπλισμός για σπίτι και κήπο, είδη άμεσης κατανάλωσης νοικοκυριού, οικιακές υπηρεσίες, είδη επισκευής και συντήρησης κατοικίας, ανταλλακτικά αυτοκινήτου, καύσιμα και λιπαντικά, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτου και μοτοσυκλέτας, μεταφορές πραγμάτων, ράδιο, CD, τηλεοράσεις, DVD, ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές και βιντεοκάμερες, Η/Υ, μέσα εγγραφής ήχου και εικόνας, επισκευές οπτικοακουστικών συσκευών, μουσικά όργανα, άνθη, κατοικίδια ζώα, παιχνίδια, είδη αθλήσεως και εξοχής, τροφές και υπηρεσίες για ζώα, αθλητικές δραστηριότητες, πολιτιστικές δραστηριότητες, βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, γραφική ύλη, σχολικά είδη, πακέτο διακοπών, εστιατόρια, ταβέρνες, ζαχαροπλαστική, καφεενία, κυλικεία, μπαρ, νυχτερινά κέντρα, έξοδα ξενοδοχείων, κουρεία, κομμωτήρια, είδη ατομικής φροντίδας, προσωπικά είδη, κοσμήματα, ρολόγια, είδη ταξιδιού, είδη καπνιστού, οικονομικές και νομικές υπηρεσίες.

που υπηρετούν στο εξωτερικό εκτός Ε.Ε., όσοι διαμένουν σε οίκο ευγηρίας, σε ψυχιατρικά καταστήματα και οι φυλακισμένοι.

Το 2012 ίσχυαν οι αποδείξεις που αφορούν δαπάνες για το πετρέλαιο θέρμανσης, το φυσικό αέριο, τις υπηρεσίες κοινοχρήστων, τα έξοδα τηλεφωνίας, του ενοικίου που πληρώνει ο φορολογούμενος για την κύρια κατοικία ή τα παιδιά του που σπουδάζουν σε άλλη πόλη, κάθε είδους ασφάλιστρα και την αγορά φωτοβολταϊκών συστημάτων. Από το 2013, οι αποδείξεις ενοικίων δεν μετρούν ούτε ως φοροαπαλλαγές ούτε στο άθροισμα των αποδείξεων που συλλέγουν οι φορολογούμενοι. Η κατάργηση φοροαπαλλαγής για τα ενοίκια δημιουργεί τις προϋποθέσεις ώστε μισθωτές και εκμισθωτές ακινήτων να συμφωνήσουν σε χαμηλότερο μηνιαίο μίσθωμα με αντάλλαγμα τη μη έκδοση ή την έκδοση μικρότερων αποδείξεων. Απουσία κινήτρων για τη συλλογή αποδείξεων, γεννάται εύλογα το ερώτημα γιατί να ζητήσει ο ενοικιαστής απόδειξη και να μην έρθει σε συμφωνία με τον ιδιοκτήτη για χαμηλότερο ενοίκιο.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αναστασόπουλος, Ι.: Φορολογικό Δίκαιο: βασικές έννοιες και αρχές, Εκδόσεις: Σάκκουλα, 1992

Γεωργακόπουλος, Θ., Πάσχουμ Π. «Εισαγωγή στη φορολογία», σελ. 63- 277, Εκδόσεις Σταμούλη 2003

Γεωργακόπουλος, Θ., «Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική», σελ: 558 - 700, Εκδόσεις: Μπένου, 2005

Κλαουδάτου, Μ. «Κρατικός Προϋπολογισμός: προτάσεις για ένα μοντέλο», σελ 288 – 305 Εκδόσεις: Κριτική, 2009

Κοψιαύτης, Α., «Κωδικοποίηση και ερμηνεία φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων» Άρθρα 15 έως και 27: Τεκμήρια δαπανών διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων (άρθρα 15 έως και 19). Εισόδημα από ακίνητα (άρθρα 20 έως και 23) και Εισόδημα από κινητές αξίες (άρθρα 24 έως και 27) Εκδόσεις: Ιδιωτική Έκδοση, 2009

Φινοκαλιώτης, Κ. «Φορολογικό δίκαιο – Ουσιαστικό μέρος. Φορολογική διαδικασία. Φορολογική δικονομία Εκδόσεις: Σάκκουλα , 1999

Φλώρος, Α., «Φορολογική Λογιστική», Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 2005

Φλώρος, Α., «Φορολογική Λογιστική», Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική, _έκδοση, Αθήνα
2010

Χουμανίδης, Λ., «Οικονομική ιστορία της Ελλάδος», Εκδόσεις: Παπαζήση, 1990

Joseph Stiglitz .(1992) Εκδόσεις Κριτική και εισαγωγή στη δημόσια οικονομική Θ.
Γεωργακοπούλου

Αιτιολογική Έκθεση σχεδίου Νόμου για φορολογικές μεταρρυθμίσεις Ιούλιος 2013

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ: για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/96/ΕΕ σχετικά
με το κοινό φορολογικό καθεστώς το οποίο ισχύει για τις μητρικές και τις θυγατρικές
εταιρείες διαφορετικών κρατών μελών

Ηλεκτρονικές πηγές

<http://www.fititikospoudastirio.gr>

www.e-forologia.gr

www.taxisnet.gr

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

www.pomida.gr/foroi:klimakes.html